

1984/85:71

Torsdagen den 31 januari

Kl. 12.00

Förhandlingarna leddes till en början av förste vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 23 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1984/85:312 om UD:s medverkan vid distributionen av en bok om minoritetsreligioner

Anf. 1 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Kerstin Ekman har frågat mig följande med anledning av att kort med utrikesdepartementets namn skickats med recensionsexemplar av en bok som författats av en UD-tjänsteman:

Varför medverkar UD på detta sätt vid distributionen av denna bok?

En tjänsteman anställd vid utrikesdepartementet har utanför sin verksamhet vid departementet författat en bok som nyligen publicerats. I de exemplar som författaren genom sitt förlag sänt till sina vänner och andra närstående har bifogats en hälsning på ett s. k. komplimentkort från utrikesdepartementet.

Förlaget har därvid bifogat komplimentkort som blivit över eller som förlaget kommit över på annat sätt till några av de exemplar som förlaget självt sänt ut. Från utrikesdepartementets sida finns därmed inget ytterligare att tillägga.

Anf. 2 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag har i min hand den aktuella boken och det kort som var medsänt med texten "With the compliments of the Royal Ministry for Foreign Affairs". Det finns inget tvivel om att mottagarna måste få uppfattningen att det är en av svenska regeringen initierad och godkänd bok, särskilt som det på baksidan står var författaren är anställd, med förutvarande anställningar.

Det svar som jag har fått från utrikesministern tycker jag inte är tillfredsställande. Det reses en rad frågor. Först och främst kan man fundera

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om UD:s med-
verkan vid distribu-
tionen av en bok
om minoritets-
religioner*

över att det är möjligt att skicka med den här typen av kort när man skickar en bok till sina vänner. Jag tycker att man i så fall skulle ha ett kort med sitt eget namn och hälsningar, inte utrikesdepartementets. Men den stora olyckan är att boken gått ut i s. k. recensionsexemplar med detta kort bifogat, och kanske på annat sätt också. Även om jag nu tycker att det här är en oerhört diskutabel bok och även om jag är mycket upprörd över de starkt anti-israeliska synpunkter som förs fram där, tycker jag naturligtvis att Ingemar Karlsson skall ha rätt att föra fram sina åsikter. Det är dock av stort intresse att få klarlagt vilken frihet en UD-anställd har, när det publiceras material som på något sätt kan uppfattas som om det är en officiell ståndpunkt. Det är därför sådana här olyckshändelser över huvud taget inte får ske. Det är en mycket grannliga uppgift att vara författare och ge ut böcker när man är anställd på UD.

Det är också av intresse att få svar på frågan om boken på något sätt är granskad av UD. Det har framkommit uppgifter i andra sammanhang och getts uttryck för att praxis är att det finns en viss kontakt före publicering. Om så är fallet, är det än allvarligare. Det kan rimligen inte vara på det viset att en sådan här upprörande partisk bok är godkänd och betraktas som innehållande vår officiella ståndpunkt.

I slutet på sitt svar säger utrikesministern: "Från utrikesdepartementets sida finns därmed inget ytterligare att tillägga." Det kan man väl i alla fall inte mena? Följdfrågorna blir då naturligtvis följande. Vad gör man nu för att för det första undvika sådana här misstag? Vad gör man för det andra för att rätta till den olycka som skett? Ett antal människor måste ha fått uppfattningen att detta är vår officiella ståndpunkt när det gäller Mellanösternfrågorna. Då är det mycket allvarligt, som jag ser på det. Vi har ju alltid förhoppningen att det vi säger i den här kammaren kommer till allas kännedom, men vi kan inte vara säkra på det, så på något sätt måste man rätta till misstaget.

Anf. 3 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Det är sant att jag sade att det inte finns något ytterligare att tillägga från utrikesdepartementets sida. Men efter Kerstin Ekmans avslutande fråga finns det verkligen något att tillägga.

Tanken att utrikesdepartementet skulle, som Kerstin Ekman säger, initiera och godkänna böcker, är det lika bra att avfärda mycket klart och bestämt. Det är inte utrikesdepartementets uppgift att hålla reda på vad dess tjänstemän utövar för litterär verksamhet på sin fritid. Jag trodde den saken var självklar.

Att det sedan har blivit på det sättet att ett kort med UD:s namn har kommit att bifogas några recensionsexemplar får självfallet inte tolkas så att UD står bakom eller bestrider de åsikter som finns i boken. Vi skickar ut mängder av informationsmaterial i världen, och då har vi verkligen användning av detta kort. Det är då alltid författaren som är ansvarig för de ståndpunkter som uttrycks.

Anf. 4 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Jag hoppas att utrikesministern är enig med mig om att den frihet vi anser att alla tjänstemän skall ha att framföra sina egna åsikter också medför ett ansvar. Det är ju detta frågan gäller i det här fallet – man har inte levt upp till detta ansvar. Genom att det här kortet har medsånts både till "vänner", som det står i svaret, och till andra människor som kan ha intresse av boken, har man brutit i fråga om att ta detta ansvar.

Följdfrågorna måste bli: Hur rättar man till detta misstag, och hur ser man till att inte sådant här kan ske i fortsättningen?

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1984/85:350 om åtgärder för att bistå viss svensk medborgare som undergår fängelsestraff i USA**Anf. 5 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:**

Fru talman! Kerstin Ekman har frågat mig vad jag avser göra för att bistå svenske medborgaren Per Herngren inför prövningen av hans fortsatta straff i USA.

Låt mig först nämna att det är en mycket viktig uppgift för utrikesförvaltningen att bistå svenskar som råkar i besvärigheter när de befinner sig utomlands. Ett hundratal svenskar häktas eller omhändertas på annat sätt av myndigheter i andra länder varje år. F. n. sitter ca 45 svenska medborgare i häkte eller fängelse i utomnordiska länder. Jag följer genom veckovisa rapporter noga dessa ärenden.

Enligt en särskild lag är svenska medborgare som berövas sin frihet utomlands berättigade att få ekonomiskt bistånd i den utsträckning som behövs för att de skall beredas ett tillfredsställande rättsskydd.

Per Herngrens fall är ovanligt. Tillsammans med andra fredsdemonstranter gjorde han sig skyldig till lagöverträdelse i USA för vilka han dömdes till åtta års fängelsestraff, varav tre år ovillkorligt och fem år villkorligt samt 2 900 dollar i skadestånd. Han har förklarat att han av lojalitet mot sina kamrater önskar i den rättsliga prövningen företrädas av ett för gruppen gemensamt ombud som har gruppens förtroende. Han önskar således inte något bistånd från utrikesförvaltningens sida för rättsligt biträde i själva rättegångsförfarandet.

Däremot behöver han bistånd i ett annat avseende, och här har han begärt vår hjälp. På grund av att han är utlänning måste han enligt amerikansk praxis avtjäna sitt straff i sluten anstalt. Hans kamrater får däremot vistas i en öppen anstalt. En brottmålsadvokat har därför inkopplats genom generalkonsulatets i New York försorg. Denne skall nu gentemot de amerikanska myndigheterna driva frågan om att snarast få Per Herngren överflyttad till en öppen anstalt. Advokaten skall även biträda Per Herngren inför en s. k. Parole Board, där frågan om tidpunkt för hans frigivning skall prövas. Detta kommer troligen att ske om någon månad.

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om åtgärder för att
bistå viss svensk
medborgare som
undergår fängelse-
straff i USA*

Vi avvaktar nu i första hand prövningen av dessa frågor. Därefter får bedömas om ytterligare insatser kan göras.

Anf. 6 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det är bra att det nu genom utrikesdepartementet har förekommit kontakter med Per Herngren. Även om utrikesdepartementet, som framgår av statsrådets svar, har fått uppgifterna att Per Herngren inte vill ha den hjälp som man kanske tycker att han borde kunna acceptera, måste han vara beroende av stöd på annat sätt.

Det anmärkningsvärda är att det dröjde mycket länge innan utrikesdepartementet över huvud taget agerade – det är i alla fall den uppfattning som vi har fått. Enligt de planer som fanns skulle fallet redan i december ha tagits upp till prövning i en s. k. Parole Commission. Efter vad jag förstår hade utrikesdepartementet då inte tagit några initiativ. Om fallet hade kommit upp vid det tillfället, hade alltså Per Herngren varit utan hjälp.

Det är naturligtvis viktigt att det finns en kontinuerlig kontakt mellan generalkonsulatet i New York och Per Herngren när det gäller den rent mänskliga sidan, så att han inte känner sig helt utlämnad. Det måste vara klart att varje svensk medborgare skall få stöd från svenska myndigheter i sådana här fall.

Jag hoppas att den, som vi har uppfattat det, litet senfärdiga behandlingen av Per Herngren nu är bruten och att utrikesdepartementet bistår honom.

Anf. 7 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Jag kan försäkra Kerstin Ekman att vi arbetar efter de riktlinjer som hon här har förordat.

Att Per Herngren inte omedelbart fick rättsligt biträde genom svensk försorg hänger samman med att han försvarade den gärning som han begick enligt principen att man måste lyda Gud mer än människor. Det var en princip som inte höll inför den världsliga domstolen.

Det förekommer att svenska medborgare avstår från att utnyttja det rättsliga bistånd som vi är beredda att ge dem. Per Herngren har fått allt bistånd som han har begärt, men inget har påtvingats honom.

Vi ägnar honom också omsorg under hans fängelsevistelse.

Anf. 8 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Jag är glad över att det låter som om Per Herngren nu skulle få den hjälp och det stöd som han behöver. Men jag vill ändå ha klarlagt om utrikesministern anser att utrikesdepartementet handlade så snabbt som man borde ha gjort, när det blev känt att Per Herngren verkligen var i behov av assistans. Svenska folket undrar om hjälpen dröjde för länge.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på frågorna 1984/85:352 och 355 om principerna för användningen av biståndsmedel

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om principerna för
användningen av
biståndsmedel*

Anf. 9 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Jan-Erik Wikström har frågat mig vilka principer som gäller för beslut om betalning med biståndsmedel av skulder från utvecklingsländer till svenska företag.

Sture Korpås har riktat följande frågor till mig:

Är utrikesministern beredd

att inför riksdagen redogöra för handläggningen av frågan rörande användningen av medelsramen för Vietnam,

att därvid informera om huruvida detta i fortsättningen skall ses som en normal användning av svenskt bistånd och

att klargöra huruvida svenska företag och exportkreditnämnden nu kan räkna med denna lösning och inte behöver värdera motpartens kreditvärdighet?

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Beträffande de frågor som ställts rörande skuldavskrivningen till Vietnam vill jag säga följande. En tjänsteman från UD redovisade ärendet i en föredragning inför utrikesutskottet den 27 mars 1984, dvs. innan regeringen fattade sitt beslut den 12 april samma år. I SIDA:s egen verksamhetsberättelse för 1983/84, som Jan-Erik Wikström och Sture Korpås i sin egenskap av styrelseledamöter kan antas känna till, redovisades skuldregleringen, och i den budgetproposition som regeringen lade fram nu i januari återkom samma information.

Anf. 10 JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! När jag började i riksdagen fick man lära sig att man skulle tacka statsråd för ett svar. För första gången avser jag att bryta mot denna praxis. Det jag nu har fått, herr utrikesminister, är nämligen inte ett svar på den fråga jag har ställt, utan det är en ren krigsförklaring. Vad är det som motiverar ett så exceptionellt oförskämt svar som det utrikesministern ger?

Det har skrivits mycket i tidningarna om den här saken. Landets statsminister säger att han inte har varit medveten om det beslut som diskuterats. Jag ställer mot den bakgrunden en hövligt formulerad fråga. Jag ber att få läsa upp den i dess helhet:

”Enligt uppgifter i dagspressen har regeringen beslutat att med biståndsmedel betala 70 milj. kr. i skulder som Vietnams regering haft till svenska företag. Dessförinnan har tydligen SIDA avböjt att medverka till ett sådant beslut. Mot bakgrund av detta vill jag fråga utrikesministern:

Vilka principer gäller för beslut om betalning med biståndsmedel av skulder från utvecklingsländer till svenska företag?”

Vad är det i den frågan, herr utrikesminister, som föranleder det svar jag fått? Går det inte att svara på frågan om vilka principer som skall gälla? Finns det inte något förnuft kvar i utrikesdepartementets ledning? Skall man inte kunna svara på en hövligt formulerad fråga?

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om principerna för
användningen av
biståndsmedel*

Utrikesministern menar tydligen att om man sitter i SIDA:s styrelse och inte har informerats, så får man inte ställa en fråga i riksdagen om detta. Men när landets statsminister, som står bakom beslutet, inte känner till det, är det då så märkvärdigt att jag inte är informerad? Också utrikesutskottets ordförande, Stig Alemyr, har enligt tidningsuppgifter sagt att han inte har känt till detta. Det finns ett allmänt intryck av att man har hemlighållit ärendet.

I stället för att kritisera utrikesministern ställer jag en rak och hövligt formulerad fråga. Och så får jag detta svar! Vad är det för mening med ett sådant här svar, herr Bodström? Kan man inte få diskutera sakfrågan. Eller har ni fullständigt tappat huvudet på UD?

Anf. 11 STURE KORPÅS (c):

Fru talman! Jag ber att få önska utrikesministern välkommen hem – det var tydligen angeläget.

Jag hade formulerat min huvudfråga så här: Är utrikesministern, mot bakgrund av tidningsdebatten, beredd att inför riksdagen redogöra för handläggningen av frågan rörande användningen av medel ur landramen för Vietnam?

Tidningsdebatten väckte allmänt intresse. Det var ganska rimligt, syntes det mig, att utrikesministern i riksdagen lämnade en redogörelse. I det svar som lämnats i dag finns ingen antydning om någon redogörelse för ärendet, utan det är närmast ett svar som var och en av oss får tolka på sitt personliga sätt.

För att detta inte skall bli det enda bestående resultatet av den här frågestunden vill jag rekapitulera några saker.

Regeringen fattade alltså sitt beslut, uppenbarligen den 12 april 1984. Riksdagens utrikesutskotts betänkande är daterat den 3 maj. Riksdagens beslut fattades den 24 maj. Det avsnitt som det nu aktuella ärendet ligger inom var avsett att träda i kraft den 1 januari 1985. Det hade alltså funnits utrymme för att lämna en redogörelse för hela ärendet. Detta är, herr utrikesminister, ingen liten sak.

Utrikesministern åberopar att skuldregleringen anmäldes för riksdagen i förra årets budgetproposition. Men i det sammanhanget räknar man ju totalt med omkring 80 milj. kr. för sådana här ändamål. Självfallet förutsätter man också att handläggningen skall ske öppet och genom vederbörlig beredning. Nu togs 70 milj. kr. inom Vietnams landram. SIDA informerades på hösten 1983. Det hade funnits möjlighet att ge en ordentlig information i budgetpropositionen förra året och i varje fall inför riksdagens debatt i maj.

Anf. 12 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Graden av hövlighet i det svar som jag lämnade och i den replik som Jan-Erik Wikström gav här kan lämpligen bedömas av dem som tar del av kammarens protokoll i sinom tid. Jag har inskränkt mig till att återge fakta. Om detta uppfattas som ohövligt, vittnar det om en alldeles särskild syn på hur man skall bedöma faktiska förhållanden.

Det budgetår vi talar om är budgetåret 1983/84. Det var således 1983 som riksdagen godkände regeringens proposition, där det i departementschefens uttalande heter: Jag vill understryka att de fordringar som det här är fråga om i första hand bör återvinnas genom överenskommelse med gäldenärsländerna. Det kan eventuellt ske genom att landramsmedel indirekt utnyttjas. – Detta har utrikesutskottet inte invänt emot.

När man våren 1984 i utskottet lämnat en redogörelse för biståndet till Vietnam har man såväl talat om vad som förekommit under det innevarande budgetåret som redovisat vad regeringen föreslagit för det följande budgetåret.

Slutligen vill jag säga att om en uppgift finns återgiven i verksamhetsberättelsen för SIDA, av vars styrelse både Sture Korpås och Jan-Erik Wikström är ledamöter, är det väl inte att beteckna som alltför oförskämt om någon förutsätter att uppgiften är känd av samma styrelsens ledamöter.

Anf. 13 JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Poängen med att ställa en fråga i riksdagen är ju att man skall få svar på den. Min fråga löd: Vilka principer gäller för beslut om betalning med biståndsmedel av skulder från utvecklingsländer till svenska företag? Det är frågan, Lennart Bodström. Ett svar, där det sägs att jag är medlem av SIDA:s styrelse, är ganska ointressant.

Det är första gången som man har tillämpat den här metoden, och detta har man hemlighållit så till den milda grad att landets statsminister, vars intresse för Vietnam torde vara allmänt omvittnat, inte har varit underkunnig om det hela. I stället för att gå in på sakfrågan kommer utrikesministern med ett svar, där han påpekar att Sture Korpås och jag tillhör SIDA:s styrelse. Vad har det med saken att göra? Det är ju i en debatt inför offentligheten som man skall redovisa vilka principer som tillämpas.

Skall det gå till så här i fortsättningen? Skall man använda landramarna och biståndsmedlen på det här sättet? Varför sade SIDA nej? Det var inte SIDA:s styrelse, för där föredrogs inte ärendet, utan SIDA:s verksamhetsledning. Jo, man gjorde det därför att man använde biståndsmedlen på ett annat sätt än tidigare. När SIDA säger nej och regeringen sedan säger ja, måste ju principfrågan aktualiseras: Hur skall vi ha det på det här området? Då räcker det inte med att man kommer med undanflykter – som utrikesministern gör – utan då kvarstår principfrågan.

Jag kan naturligtvis, fru talman, framställa min fråga på nytt. Jag hoppas att det då finns någon på UD som kan hjälpa utrikesministern att läsa frågan och att formulera ett svar på denna.

Anf. 14 STURE KORPÅS (c):

Fru talman! Får jag råda utrikesministern att inte använda de här argumenten när han så småningom skall redogöra för ärendet inför konstitutionsutskottet. Det går inte att motivera ett beslut i regeringen den 12 april med ett beslut i riksdagen den 26 maj. Vad det här är fråga om är ju vad som är bakgrunden till regeringens beslut den 12 april. Man har, såvitt

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om principerna för
användningen av
biståndsmedel*

jag förstår, haft ärendet i två vändor i SIDA:s direktion – först på hösten 1983, därefter under våren 1984. Båda gångerna avvisades propån från SIDA. Ärendet är helt enkelt inte berett av vederbörande beredningsorgan som har att i huvudsak ansvara för vårt bilaterala bistånd. Att sedan SIDA i redogörelsen för det svenska biståndet talar om vad regeringen har för sig innebär ju inte att SIDA:s styrelse tar ansvar för vad regeringen har haft för sig.

Vad som sägs i den text som utrikesministern citerar är att i första hand skall sådana här pengar återvinnas genom en överenskommelse med gäldenärsländerna. Det kan eventuellt ske genom att landramsmedel indirekt utnyttjas – och vad är det för det första? För det andra måste "skadefall" vara ett skadefall och inte något slags normal avskrivning av samarbetsländernas styrelser. När ett statshandelsland inte betalar sina räkningar kan man inte kalla det för skadefall.

Anf. 15 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Regeringens beslut 1984 byggde på den budget som riksdagen hade godkänt 1983. Jag anser att beslutet är förenligt med författningen. Jag kommer givetvis att även i konstitutionsutskottet hävda den meningen. Att detta sedan omnämndes vid en ny föredragning våren 1984, då frågan om det följande budgetårets anslag till Vietnam behandlades, tycker jag inte är någonting märkvärdigt. Det är ofta så, att man anger bakgrunden till den fråga som sedan skall belysas.

Jag vill också framhålla att det ingalunda är på det sättet att SIDA har avstyrkt det här, utan i en skrivelse från SIDA heter det att SIDA föreslår att regeringen uppdrar åt SIDA att söka åstadkomma en överenskommelse med Vietnam, där importstödsmedel utnyttjas för av Vietnam redan prioriterad import av varor och att Vietnam utfäster sig att utnyttja de därvid frigjorda medlen för att med EKN reglera uppkomna skadefall.

Anf. 16 JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Nu, i sitt tredje inlägg, börjar utrikesministern komma i närheten av den fråga som jag ställt. Jag har en minut på mig att ge synpunkter. Jag skall inte begagna den tiden för att i detalj gå in på dessa saker.

Jag har bara en enkel fråga: Varför följde inte utrikesministern det förslag som SIDA framlade?

Anf. 17 STURE KORPÅS (c):

Fru talman! Det nu gällande tvåårsavtalet tecknades i maj 1983. Den aktuella frågan borde ha varit nämnd i det dokumentet – men där nämns den inte.

Hösten 1983 – inte långt efteråt – kom den första förfrågningen till SIDA. Det hade varit möjligt att nämna saken i budgetpropositionen i januari 1984 – men det sker inte. Det hade varit en redovisning inför riksdagen.

Riksdagen föreslog då en landram för Vietnam på 365 milj. kr. – den som

fortfarande gäller. Om dessa 70 milj. kr. redan då var tänkta att utgå ur dessa 365 miljoner, varför sades det inte ifrån? I så fall hade vi haft en annan grund för att diskutera biståndet till Vietnam – vi hade en omfattande diskussion i maj månad.

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om principerna för
användningen av
biståndsmedel*

Anf. 18 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! I budgetproposition 1977/78 heter det i bil. 6: "Efter beslut av 1972 och 1974 års riksdagar har regeringen möjlighet att efter prövning i varje enskilt fall bevilja avskrivning av skuldtjänsterna (amortering och ränta) på utvecklingskrediter."

Slutligen gäller det SIDA:s förslag till regeringen: Förslaget var inte ett avstyrkande, utan vad SIDA föreslog var en kringgående åtgärd som innebär att SIDA skall betala medlen till Vietnam, som för dessa medel köper varor som man ändå hade tänkt köpa och sedan med de medel som frigörs gör en inbetalning till svenska staten. Det var endast en administrativ omväg som SIDA föreslog – inte en ändring i beslutet.

Anf. 19 JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Uppenbarligen har utrikesministern synpunkter med anledning av den fråga som jag ställde.

Varför framgick då inte det av utrikesministerns svar på min fråga?

Anf. 20 STURE KORPÅS (c):

Fru talman! Detta är en principiell debatt och rör i och för sig inte Vietnam. Det är beklagligt att vi nu måste knyta debatten i så hög grad till Vietnam – det biståndet kan ju vara värt en egen debatt i annat sammanhang.

Jag kommer fram till följande: När regeringen konstaterar att statshandelslandet Vietnam inte kan betala sina skulder, då gör vi uppenbarligen Vietnam en björntjänst – då kan ju i fortsättningen ingen långivare uppträda. Jag utgår ifrån – och jag hoppas att få det bekräftat – att inget officiellt organ just nu förbereder ytterligare krediter till Vietnam. Kan inte Vietnam betala sina gamla krediter kan inte landet förväntas betala nya.

Jag tror – och det gäller alla våra samarbetsländer – att man måste vara försiktig med att bankruttförklara länderna, och det är ju detta som det handlar om. Jag tycker att utrikesministern borde vara litet försiktigare med handlaget. Jan-Erik Wikström och jag kan tåla det, men var försiktig med handlaget gentemot våra mottagarländer – det är inte säkert att de tål behandlingen i längden.

Anf. 21 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Framställningen om att få utnyttja biståndsmedel för att avskriva den här krediten kom från Vietnam. Om det var en björntjänst eller inte är en fråga som Vietnams regering måste förutsättas ha väl så stor kompetens som Sture Korpås att avgöra.

Det kan komma mer av detta slag.

Jag vill vill citera folkpartiets motion till årets riksmöte, där det heter:

”Under de närmaste åren kan en ökad andel av vårt bistånd komma att utgå till betalningsbalansstöd till länder som vidtar program för att ta sig ur skuldkrisen. När det gäller de fattigaste länderna bör Sverige medverka till väsentliga uppmjukningar av villkoren vid skuldombförhandlingar. Det finns anledning att pröva om Sverige skall medverka till skuldavskrivningar till de fattigaste länderna.”

I detta motionsyrkande instämmer folkpartiet således i vad regeringen har föreslagit i propositionen. Ett av de största problemen för de fattigaste länderna är att det rullar skulder framför dem som, även om länderna har så hög betalningsmoral som Sture Korpås kräver av dem, hindrar dem från nödvändig import av reservdelar, bränsle och annat som de behöver.

Anf. 22 JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Det bästa som utrikesministern har sagt i dag var när han citerade folkpartiets motion. Men lägg märke till att vi redovisar principerna för vårt handlande i förväg. Vi försöker inte hemlighålla någonting. Vi försöker därtill föra debatten i kammaren på ett hövligt och anständigt sätt, och vi avser att göra det även i fortsättningen.

Anf. 23 STURE KORPÅS (c):

Fru talman! Jag instämmer i att skulderna är en enorm börda för u-länderna i dag. Utrikesministern skriver själv i en tidningsartikel att deras samlade skulder nu uppgår till 800 miljarder dollar. Det är 7 200 miljarder kronor, dvs. 1 000 gånger det totala svenska biståndet under ett år. Om vi skall ha någon möjlighet att komma åt detta problem skall vi naturligtvis inte göra på detta sätt. Vi måste i stället medverka till internationella uppgörelser tillsammans med IMF och andra för att nå resultat. Om vi går in här är jag rädd för att det blir andra fordringsägare som får betalt med hjälp av våra pengar, och det är väl ändå inte meningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1984/85:351 om missvisande uppgifter från statliga myndigheter till massmedia

Anf. 24 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Fru talman! Bertil Jonasson har frågat mig om jag vill medverka till att statliga myndigheter inte i massmedia utan urskillning för ut uppgifter som ger en ofullständig bild av de verkliga förhållandena och därmed skadar en hel näring.

Frågan avser myndigheters information om halten kvicksilver i fisk.

Sedan 1960-talet har den ansvariga myndigheten – i dag är det statens livsmedelsverk – utfärdat förbud mot saluhållande av fisk från de sjöar och vattendrag där fisken konstateras ha en kvicksilverhalt på 1 mg/kg eller mer. Namnen på dessa s. k. svartlistade vattenområden publiceras kontinuerligt.

När publicering sker av de förbjudna vattenområdena uppkommer i regel viss diskussion i massmedia. Likaså tas dessa frågor upp i samband med att nya vetenskapliga rapporter publiceras, eftersom allmänheten har ett berättigat intresse av att få del av denna information.

Livsmedelsverket utfärdar också råd för konsumtion av fisk. Av dessa framgår klart vilka fisksorter som kan ätas ofta och beträffande vilka sorter en viss försiktighet bör iakttas.

Livsmedelsverkets allmänna råd för konsumtion av fisk och beslut om svartlistning av vissa vattenområden är motiverade från hälsosynpunkt. De publiceras i verkets författningssamling.

Självklart ligger det i myndigheternas ansvar att den information man för ut är korrekt. Jag utgår ifrån att så också varit fallet i det sammanhang som avses med frågan.

Anf. 25 BERTIL JONASSON (c):

Fru talman! Jag vill först tacka jordbruksministern för svaret på min fråga.

Anledningen till frågan är att livsmedelsverket och naturvårdsverket i pressen urskillningslöst har lämnat uppgifter beträffande kvicksilver i fisk och därmed skrämt människor för att äta fisk från insjöar. Yrkesfiskarna har därigenom drabbats av försäljningssvårigheter, trots att de har kunnat leverera fullt godkänd fisk.

Jag vill först ha sagt, för att oklarhet inte skall råda, att varken insjöfiskarna, dvs. yrkesfiskarna, eller jag anser att fisk som innehåller för höga halter av kvicksilver skall saluföras. Det skulle vara fel, och jag tror inte heller att så har skett.

I de sjöar där avsalufisk fångas genomför livsmedelsverket ständiga kontroller. Svartlistning av sådana sjöar sker när kvicksilverhalten uppgår till 0,9 mg/kg. De högsta uppmätta värdena i sjöar där yrkesmässigt fiske bedrivs är enligt senaste uppgifter följande: Mälaren 0,3 mg/kg. Hjälmaren 0,25 mg/kg, norra Vänern – speciellt Kattfjorden utanför Skoghall – 0,65 mg/kg och södra Vänern 0,4 mg/kg.

Det finns enligt vad jag vet inga i Sverige gjorda undersökningar av vilken inverkan kvicksilver i fisk har på människan. De undersökningar som livsmedelsverket hänvisar till är utförda bl. a. i Irak och Nya Zeeland, och de avser inte kvicksilver från fisk. De värden som redovisas ligger upp till tio gånger högre än det svenska gränsvärdet.

Jordbruksministern utgår från att den information som har lämnats är korrekt. Det är väl bra att man varnar för användning av otjänlig vara, och vad jordbruksministern har sagt i sitt svar låter också riktigt och naturligt. Men det borde enligt min uppfattning vara självklart att livsmedelsverket och naturvårdsverket gör relevanta undersökningar innan man skrämmer upp människor på det sätt som här har skett. Man borde förklara för människorna hur det verkligen förhåller sig med fisk från olika sjöar, och man borde skilja mellan fullgod och otjänlig fisk. Det är det som jag har velat peka på i min fråga.

Jag vill också fråga: Anser jordbruksministern att mitt sätt att resonera är

*Om missvisande
uppgifter från stat-
liga myndigheter
till massmedia*

*Om missvisande
uppgifter från stat-
liga myndigheter
till massmedia*

felaktigt? Anser jordbruksministern att det är riktigt att man, på det sätt som har skett, går fram utan urskillning och skadar yrkesmännens intressen?

Anf. 26 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Fru talman! Livsmedelsverket har att ge råd baserade på det bedömningsunderlag som föreligger i form av gjorda undersökningar. Jag har ändå uppfattat Bertil Jonasson så, att han inte vill påstå att livsmedelsverket i det här sammanhanget har lämnat icke korrekta upplysningar. Myndigheterna har självfallet ett ansvar för att den information som de lämnar utformas på ett riktigt sätt, och naturligtvis bör risker för missförstånd undvikas. Men den information som medborgarna får genom pressen kan ibland ge ett missvisande intryck. Det är mycket svårt för myndigheterna att korrigera pressens uppgifter när dessa – som jag förstår att Bertil Jonasson tycker har skett – skapar olägenheter. Vi kan inte bestämma hur pressen skall följa upp den information som livsmedelsverket i de här sammanhangen har lämnat.

Naturligtvis kan livsmedelsverket inte heller åta sig att lämna information om var fisken är fångad. Livsmedelsverket kan redovisa att vissa vattendrag är svartlistade och av vilka skäl de blivit det, men sedan måste det ankomma på fiskarna och fiskförsäljarna själva att informera om var fisken är fångad.

För att ge möjlighet att reda ut eventuella missförstånd och att diskutera dessa frågor, så att man kan komma fram till en så långt möjligt bra hantering av dem, avser livsmedelsverket att snarast kalla till ett sammanträde med fiskarorganisationerna, varvid verket skall klargöra hur det arbetar med dessa frågor. Jag tror att det kan bli ett värdefullt sammanträde.

Anf. 27 BERTIL JONASSON (c):

Fru talman! Det är riktigt, som jordbruksministern säger, att jag inte har påstått att det har lämnats felaktiga uppgifter. Men man har ändå i pressen urskillningslöst fört fram vissa uppgifter, utan att upplysa om den andra sidan av saken, och detta har åstadkommit skada och medfört att yrkesfiskare har fått svårigheter att försälja sin fisk. Jag beskyller inte någon för att på något sätt ha gjort detta avsiktligt, men det är en uraktlåtenhet som är besvärande – särskilt för yrkesfiskarna. Man åstadkommer skada genom att man håller fram den ena sidan av saken – jag har inte därmed sagt att det är något fel på det man säger – medan man glömmer bort den andra.

Därför, fru talman, hälsar jag med alldeles speciell tacksamhet att det nu, bl. a. genom denna fråga, har kommit till stånd ett resonemang om saken. Därigenom kanske det hela inte behöver upprepas.

Jag tackar jordbruksministern för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1984/85:303 om en bro över Glafs fjorden vid Skasås i Värmland

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om en bro över
Glafs fjorden vid
Skasås i Värmland*

Anf. 28 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Gullan Lindblad har frågat mig om jag vill verka för att ett brobygge vid Skasås i Värmland kommer till stånd.

Bakgrunden till frågan är Svenska Varvs beslut att förbereda en nedläggning av Uddevallarvet. Ett brobygge vid Skasås skulle enligt frågeställaren kunna innebära sysselsättning både för Uddevallarvet och för Värmland.

Regeringens program för att skapa ny sysselsättning i Uddevallaregionen presenterades i förra veckan. Regeringens åtgärder beräknas totalt till ca 1 miljard kronor och innefattar bl. a. 100 milj. kr. till ett nytt investmentbolag och centrala och regionala utvecklingsinsatser för 40 milj. kr. Vidare satsar regeringen ca 120 milj. kr. på arbetsmarknadspolitiska åtgärder i form av bl. a. utbildning, arbetsförmedling, beredskapsarbeten, bidrag för arbetsresor och dubbel bosättning samt åtgärder för arbetshandikappade. Väginvesteringar kommer att göras för ca 500 milj. kr., och ett turistprojekt i Tanum kommer att igångsättas för ca 70 milj. kr. Vidare placeras Uddevalla, Lysekil och Munkedal temporärt in i stödområdet.

Samtidigt som regeringen presenterade dessa åtgärder offentliggjorde Volvo sina planer på att etablera en personvagnsproduktion i Uddevalla. Denna beräknas fullt utbyggd ge sysselsättning åt drygt 1 000 personer.

Ett brobygge vid Skasås är mot den bakgrunden f. n. inte aktuellt.

Anf. 29 GULLAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret, även om det inte var så särskilt positivt. Jag kan konstatera att det har runnit en hel del vatten under broarna sedan jag ställde min fråga. Den redogörelse som jag nu har fått av arbetsmarknadsministern har jag alldeles själv kunnat läsa mig till i regeringens åtgärdsprogram i vad gäller en ny framtid för Uddevallaregionen.

Anledningen till frågan var bl. a. att regeringen under hösten begärde in en sammanställning rörande olika s. k. Uddevallaprojekt, bl. a. från vägförvaltningen i Värmlands län i vad gällde alternativ produktion vid varvet. Den här åtgärden åstadkom förstås en del förhoppningar i mitt län, inte minst i Arvika kommun, som skulle ha välkomnat ett broprojekt vid Skasås. Det råder inget tvivel om att det är ett angeläget byggprojekt, eftersom den gamla bron inte alls är lämplig för dagens hårda trafik. Mitt län, Värmlands län, har näst Norrbotten landets största arbetslöshet med 5,6 % öppen arbetslöshet. Jag ifrågasätter inte i och för sig satsningen i Uddevallaregionen, men arbetslösheten där kan på intet sätt jämföras med arbetslösheten i Värmlands län, som har skakats av den ena krisen efter den andra. Människor vid ett par stora arbetsplatser där. Deje och Björneborg, går i dag omkring och bävar inför framtiden.

Jag har stor förståelse för att landshövdingarna i Bergslagslänen har funderat över när det kommer liknande satsningar till de hårt utsatta länen

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om en bro över
Glafsforden vid
Skasås i Värmland*

där, och jag vet att de fackliga organisationerna i exempelvis Örebro län har frågat: När får vi en miljardsatsning till Bergslagsregionen? Skasåsbron är en sak. Jag har dess värre konstaterat att två vägbyggen i vårt län, inlagda i flerårsplanen med beräknad byggstart 1985 – väg 235, Värnäs–Ljusnästorp och väg 240, Fösked–Acksjöviken – och till en beräknad kostnad av 24 miljoner, också har strukits ur budgeten. Det smyger sig då lätt in en liten undran: Det är väl inte så att den planerade förbättringen av E 6-an skyfflar undan alla redan tidigare planerade projekt, oavsett andra läns större behov av arbetstillfällen?

När det gäller brobygget vid Skasås säger arbetsmarknadsministern nu att den frågan inte längre är aktuell. Jag kan förstå prioriteringen i och för sig. Det är ju bättre med riktiga jobb än med beredskapsarbeten, även om jag sätter ett stort frågetecken för att Volvo skall ha en statlig satsning. Men jag vill ändå slutligen ställa frågan, fru arbetsmarknadsminister: Kan vi räkna med att brobygget finns med som ett tänkbart kommande projekt när det gäller planeringen av beredskapsarbeten i Värmlands län?

Anf.30 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Frågan gällde om den här vägen var knuten direkt till Uddevallaproblemen, och därför är också svaret utformat på det sättet.

Det är riktigt att det har gått lång tid sedan frågan ställdes, vilket i och för sig inte beror bara på mig; jag har varit beredd att svara på frågan innan regeringens Uddevallapaket framlades. Men det är ju så att vi ibland har andra saker att göra, och det drabbar både regeringsledamöter och riksdagsledamöter.

Jag vet att situationen i Värmland är besvärlig liksom i många andra delar av Bergslagen. Det har också varit skälet till att regeringen i olika sysselsättningspaket som vi under årens lopp har framlagt har satsat väldigt mycket på Värmland. Värmland har varit ett av de län som i de paketen fått mest pengar.

Jag skulle också vilja säga att det totalt har gått stora summor till Bergslagslänen, framför allt på vägsidan. Problemen i de här delarna av landet är inte på något sätt lösta. Vi har viktiga arbetsuppgifter framför oss när det gäller att klara sysselsättningen här – det håller jag med frågeställaren om.

Låt mig sedan bara apropå en formulering i Gullan Lindblads inlägg säga att Volvo inte kommer att få några andra villkor än vilket företag som helst som lokaliserar sig till Uddevalla kommer att få – det tror jag är mycket viktigt att göra klart. Gullan Lindblad sade att hon sätter frågetecken för att Volvo skall få speciella statliga stöd. Men Volvo kommer alltså att få bara det statliga stöd som kan utgå även till andra företag. Jag tror att det är mycket viktigt att klargöra att det förhåller sig på det viset.

Anf. 31 GULLAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Visst har regeringen satsat en hel del på Värmland. Det är ju tyvärr så att förbättringarna på arbetsmarknaden i vårt län – där förhållande-

na från visst håll sägs vara mycket ljusare – till mycket stor del beror på beredskapsarbeten och arbetsmarknadsutbildning.

Volvo får inte några andra villkor än andra företag, säger arbetsmarknadsministern. Men det är ju ändå så att Volvo får en stor skattebefrielse för sina investeringar, och det är ju inte fy skam.

Jag vill ändå tolka arbetsmarknadsministerns svar positivt och hyser en viss förhoppning att det brobygge som jag har tagit upp kan aktualiseras i kommande framställningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

Om handikappades möjligheter till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden

7 § Svar på fråga 1984/85:356 om handikappades möjligheter till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Arne Fransson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att arbetshandikappade skall beredas möjlighet till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

För att öka handikappades möjligheter att få arbete kan arbetsförmedlingen lämna bl. a. lönebidrag till arbetsgivare. I december månad 1984 hade i det närmaste 38 300 personer anställningar med lönebidrag, en ökning med nästan 1 400 sedan den 30 juni 1984. Arbetsförmedlingarna har således under mindre än ett halvår dels ersatt vakanser som uppstått genom avgångar, dels åstadkommit en ökning med närmare 1 400 av antalet anställda med lönebidrag på den ordinarie arbetsmarknaden.

Arne Fransson tar särskilt upp antalet platser med introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag. Arbetsmarknadsstyrelsen har nyligen gjort en framställning till regeringen om viss utökning av dessa bidrag. Framställningen bereds f. n. inom regeringskansliet.

Anf. 33 ARNE FRANSSON (c):

Fru talman! När riksdagen våren 1984 fattade beslut om introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag för arbetsplacering av handikappade begränsades antalet platser med olika bidrag. Sålunda får introduktionsbidrag lämnas för 2 000 platser à 960 timmar, och särskilt lönebidrag får lämnas med 90 % och 50 % för 800 resp. 1 400 platser.

Arbetsmarknadsstyrelsen har fördelat denna kvot till länsarbetsnämnderna, som i sin tur har gjort en fördelning till resp. distriktsarbetsnämnd. Intresset för att ta emot dessa handikappade ute på den ordinarie arbetsmarknaden har varit tillfredsställande, och kvoten har på många håll fyllts. Detta kommer att leda till att planerade insatser för arbetshandikappade sökande inte kan genomföras utan får skjutas på framtiden på grund av att tillgänglig kvot således redan är utnyttjad. När riksdagen behandlade propositionen år 1984 förutsattes att regeringen skulle återkomma med förslag, om medelsbrist skulle uppstå till följd av att utslussningen av anställda från Samhällsfö-

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om handikappades
möjligheter
till arbete på den
ordinarie arbets-
marknaden*

retag till andra arbetsgivare med anlitande av det särskilda lönebidraget skulle bli framgångsrik.

Det måste vara tillfredsställande för de handikappade, om de genom samhällets medverkan kan erhålla ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Därför har introduktionsbidraget och det särskilda lönebidraget en viktig funktion att fylla.

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min fråga. Jag är medveten om att arbetsmarknadsstyrelsen har gjort en framställan till regeringen om en viss utökning när det gäller dessa bidrag. Bakgrunden till min fråga är den information som jag har erhållit lokalt. Man är bekymrad över att kvoten är fylld, så att man inte kan placera arbetshandikappade på den ordinarie arbetsmarknaden.

Jag hoppas att regeringen behandlar framställningen positivt. Min följdfråga till arbetsmarknadsministern blir: När räknar arbetsmarknadsministern med att regeringen skall ta ställning till AMS hemställan? Som jag har poängterat tidigare brådskar det, och det skulle vara olyckligt om det blev ett vakuum när det gäller arbetsförmedlingarnas möjligheter att placera handikappade på den ordinarie arbetsmarknaden.

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Jag kan inte ge något exakt svar på frågan. Vi fick ju framställningen från arbetsmarknadsstyrelsen i förra veckan, men från vår sida finns det inget intresse av att dra ut på tiden när det gäller behandlingen av frågan.

Anf. 35 ARNE FRANSSON (c):

Fru talman! Jag är medveten om att arbetsmarknadsministern kanske inte kan ange ett exakt datum. Vad som är viktigt och vad jag vill betona är att det fortlöpande måste finnas möjligheter för arbetsförmedlingarna att placera arbetshandikappade på den ordinarie arbetsmarknaden. Jag tror att det är oerhört betydelsefullt att man inte under någon tidsperiod saknar den här möjligheten. Det skulle vara olyckligt, inte minst för de arbetshandikappade, att behöva vänta. Därför hoppas jag, som sagt, att regeringen fattar ett så snabbt beslut som möjligt i denna fråga.

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Utöver de bidrag som vi nu har diskuterat och vilkas antal är begränsat finns faktiskt andra möjligheter att placera arbetshandikappade på den ordinarie arbetsmarknaden. Jag tänker på det vanliga allmänna lönebidraget, som utgår med en lönesubvention på 50 % i två år och därefter 25 % i två år med möjlighet till senare förlängning. Dessutom finns bidraget med 90 % av lönekostnaderna till de allmännyttiga organisationerna.

Det är således inte bara genom introduktionsstödet och det särskilda lönebidraget som vi kan placera arbetshandikappade på arbetsmarknaden. Det tycker jag är viktigt att framhålla. Med enbart dessa stöd skulle vi aldrig ha lyckats få den stora volym av nyanställningar som vi klarade under hösten 1984.

Anf. 37 ARNE FRANSSON (c):

Fru talman! Jag är fullt medveten om de andra möjligheter som också finns. De är naturligtvis betydelsefulla och skall utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. Men just det speciella introduktionsbidraget har i praktiken visat sig vara ett mycket bra instrument för att få ut arbetshandikappade på den reguljära arbetsmarknaden.

Det är naturligtvis avhängigt av att samhället svarar för en större del av de arbetshandikappades kostnader när de får ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Därför är det givetvis viktigt att alla möjligheter står till buds. Det är ju angeläget för samhället att på olika sätt medverka till att de handikappade får möjligheter till ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1984/85:361 om arbetet i ungdomslag

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Bengt Wittbom har frågat mig om regeringen planerar ytterligare tvångsåtgärder för ungdomar i ungdomslag samt om tvångssystem också kommer att tillämpas för övriga arbetsökande i framtiden? Bengt Wittbom avser med sin fråga regeringens förslag om jobbsökaraktiviteter som ett obligatoriskt inslag i ungdomslagen.

I årets budgetproposition konstateras att lagen om ungdomslag var en både nödvändig och riktig åtgärd. Det är självklart att utformningen av en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd kräver vissa justeringar innan den kan fungera fulländat.

Det har visat sig att ungdomarnas kunskaper om arbetsmarknaden och om hur man söker arbete är bristfälliga. Det har också visat sig att förmedlingens aktiva arbete med ungdomarna måste förstärkas.

För att komma till rätta med dessa förhållanden har regeringen valt att förstärka ungdomslagen genom ett obligatoriskt utbildningsinslag i ungdomslagen – jobbsökaraktiviteter – som innebär att ungdomarna lär sig hur arbetsmarknaden fungerar och hur man söker jobb. Samtidigt föreslås att förmedlingen skall tillföras särskilda resurser för att klara detta på ett bra sätt. Åtgärderna syftar till att stimulera ungdomarna att söka arbete. Det är en målsättning som borde intressera även Bengt Wittbom. Jag vill samtidigt erinra Bengt Wittbom om att arbete i ungdomslag och nu också jobbsökaraktivitet är ett alternativ till att passivt uppbära kontant ersättning.

Det är dessa aktiva insatser som Bengt Wittbom kallar för tvångsåtgärder!

Regeringen kommer även i fortsättningen att noga följa utvecklingen av ungdomslagen och föreslå de förändringar av lagen som är ändamålsenliga.

Som svar på Bengt Wittboms andra fråga vill jag bara informera om att den metodik som skall utnyttjas i jobbklubbarna, sedan flera år används i arbetsmarknadspolitiken med mycket positiva resultat.

Nr 71

**Torsdagen den
31 januari 1985**

Om arbetet i ungdomslag

Anf. 39 BENGT WITTBOM (m):

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min fråga. Men det jag framför allt vill tacka för är det nästan oförbehållsamma erkännandet i budgetpropositionen om att ungdomslagen till rätt stor del är misslyckad. Inrättandet av tvångsjobbklubbarna visar ju att även regeringen inser att ungdomslagen inte fungerar för stora grupper ungdomar.

Sedan kan man – och det kan jag förstå – av rena prestigeskäl inte öppet dra rätta slutsatser och ändra inriktningen av lagen. I stället kommer man dragande med ännu mera tvång i en för svensk arbetsmarknad unik storebrorslösning.

Arbetsmarknadsministern lägger inte alls samma betydelse i orden som vi är vana vid, vad jag förstår av svaret. Arbetsmarknadsministern säger att åtgärderna syftar till att stimulera ungdomarna att söka jobb. Jag skulle vilja säga att det är att tvinga ungdomar att lära sig att söka arbete på det sätt som regeringen och socialdemokratin anser vara det riktiga.

Arbetsmarknadsministern säger också att det här är ett alternativ till passiv kontantersättning. Nej, det är inget alternativ. Det är den enda möjligheten, för det finns i dag inget sätt att själv klara sin situation på arbetsmarknaden och få stöd. Det sätter arbetsmarknadsministern själv stopp för i budgetpropositionen, när hon tar undan möjligheten för ungdomar under tjugo år att få KAS.

Visst skall arbetslösa ungdomar söka jobb. Det skall alla arbetslösa göra, annars får de inget. Men är det alldeles självklart att det är storebror staten som skall bestämma var och hur?

Vad är det som motiverar att regeringen hotar ungdomar med att sköter de sig inte på det sätt som regeringen föreskriver att de skall göra, får de inte del av det trygghetssystem som borde gälla för alla i samhället? Är det rimligt att en mängd ungdomar, som före ungdomslagets tillkomst faktiskt klarade sitt arbetsmarknadsinträde relativt snabbt och på ett bra sätt men som nu i och med att de har tvingats in i ungdomslagen har fått förlängda tider utanför den reguljära arbetsmarknaden, utsätts för tvångslagstiftning för att de skall sköta sig som regeringen vill att de skall sköta sig? Vore det inte bra mycket bättre om de slapp komma dit och fick möjlighet att klara sitt arbetsmarknadsinträde på samma korta tid som de gjorde innan ungdomslagen fanns?

Jag tycker att det är dags för arbetsmarknadsministern att erkänna att det ursprungliga syftet med ungdomslagen var att frisera arbetslöshetssiffrorna inför valet i höst. Det är därför man tar in ungdomarna i ungdomslagen så fort de sticker näsan utanför gymnasieskolans dörr, och det är när man blir bekymrad över att se resultatet av sina åtgärder som man nu mer eller mindre desperat försöker tvinga ungdomarna.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Det finns de som tror att det är bara den öppna arbetslösheten som kan tvinga folk på knä, till att ta vilka arbeten som helst. Jag skulle vilja påstå att vi i Sverige tidigare har varit ganska befriade från de tankegångarna.

Jag blir faktiskt rädd när jag nu lyssnar till det som Bengt Wittbom säger. Konsekvensen av hans resonemang är att vi skall gå tillbaka till den gamla modellen att ge kontant stöd till ungdomar. Tiotusentals ungdomar skulle få pengar på fickan från samhället men inte något annat stöd.

Vi vet att det var en förfärande dålig situation som rådde tidigare. Tack och lov var en majoritet här i riksdagen ense om att systemet att erbjuda ungdomarna pengar men inget jobb var ett dåligt system. Även Bengt Wittbom och hans parti hade den inställningen för drygt ett år sedan. Det är djupt beklagligt att man har ändrat sig på den punkten.

Anf. 41 BENGTT WITTBOM (m):

Fru talman! Det är ofta politiskt effektivt att spela indignerad, men då skall man se till att det finns någon saklig grund för indignationen.

Arbetsmarknadsministern vet mycket väl vilka de värderingar var som förde de fyra partierna samman när vi tog beslutet om ungdomslag. Arbetsmarknadsministern vet att det i dag är ungefär 10 000 ungdomar för mycket i ungdomslagen i jämförelse med vad vi då var överens om. Vi har diskuterat resultaten och utvärderingen av ungdomslagen tidigare i kammaren och behöver inte ta upp det igen. Men utvärderingen visade precis det jag nyss nämnde.

Vad jag vill komma åt är det förhållandet att ungdomar som tidigare klarade sin arbetsmarknadsintroduktion snabbare, nu utsätts för tvångsåtgärder från regeringens sida när regeringen märker att ungdomarna inte sköter sig riktigt så som regeringen vill och trodde att de skulle göra. Man ville ju att ungdomarna skulle komma in på arbetsmarknaden ännu snabbare. Det är detta vi reagerar emot, och vi tycker att regeringen börjar tillämpa farliga principer i arbetsmarknadspolitik.

Man kan verkligen fråga sig vilka som skall sköta aktiviteterna i dessa jobbsökarklubbar. Jag ser framför mig hur ombudsmännen inom ABF och SSU sträcker på sig riktigt ordentligt. Nu får de plötsligt tillgång till dessa ungdomsgrupper som sviker dem när de kallar dem till frivilliga samlingar, för det är alldeles säkert ABF som kommer att sköta om studiecirkelarna i jobbsökeri. Eftersom vi inte får några klara besked när det gäller framtida ytterligare lagstiftning kring ungdomslagen, kanske det ligger någonting i de uppgifter som säger att det skall nog bli både styrelser och annat i dessa ungdomslag så småningom. Det är säkert fler än jag som misstänker att detta skall bli SSU:s nya tummelplats, där man kan hitta de ungdomar man inte hittar i den frivilliga verksamheten.

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Ibland tryter argumenten och då får man försöka hitta på någonting som är totalt gripet ur luften. Jag förstår inte var Bengt Wittbom fått dessa resonemang ifrån. De finns i varje fall inte i min föreställningsvärld.

Jobbsökarklubbarna skall skötas av arbetsförmedlingen. Vi har haft sådan verksamhet på en del ställen tidigare, och vi vet att det fungerat utmärkt.

Jag tycker det är bra om ungdomar är med i SSU och andra ungdomsorganisationer. Jag tycker det är bra om också ungdomar deltar i studiecirklar och annat. Men det har inte ett dyft med ungdomslagen och jobbsökarklubbarna att göra.

Anf. 43 BENGT WITTBOM (m):

Fru talman! Jag har bara *en* fråga till arbetsmarknadsministern som jag vill ha svar på: De jobbsökaraktiviteter som hittills bedrivits i form av jobbsökarklubbar, har de haft samma tvångsregler knutna till verksamheten? Har de personer som varit med stått under hotet att förlora sin arbetslöshetsersättning om de *inte* är med?

Är det inte så, arbetsmarknadsministern, att detta är en frivillig verksamhet? Och genom att den är frivillig skall den väl också fungera på de enskilda människornas villkor? Vi har inte invänt mot en sådan verksamhet när det gäller att stimulera ungdomarna – tvärtom – men vi hävdar att den skall bygga på frivillighetens grund.

Jag kommer tillbaka till samma sak: Det är en väldig skillnad mellan att söka stimulera ungdomarna till att söka arbete på frivillighetens grund och att tvinga dem. Det är nämligen tvång om man antingen måste acceptera exakt de former som staten föreskriver eller, om man inte gör detta, ställas utanför trygghetssystemet. Och det är faktiskt det som kommer att inträffa.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! De jobbsökarklubbar som vi har haft på andra håll har varit litet annorlunda konstruerade än de som det är tanken att vi skall ha när det gäller ungdomslagen. Det har gällt en verksamhet på heltid, där den första veckan varit obligatorisk, men resten frivillig. När det gäller ungdomar i ungdomslagen är det ju fråga om ett komplement av mycket mindre omfattning.

Sedan skulle jag vilja säga att indignationen över tvång är litet märklig med tanke på att grundreglerna i fråga om ungdomslagen ju egentligen inte skiljer sig från de regler som gäller för kontantstödets uppbyggnad. Man har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa på vissa villkor. Blir man erbjuden ett lämpligt arbete måste man ta det, annars blir man avstängd. Blir man erbjuden t. ex. ett beredskapsarbete, som anses lämpligt, måste man ta också det.

Anf. 45 BENGT WITTBOM (m):

Fru talman! Det var ett halvt svar som jag fick. Innebär villkoret om den obligatoriska första veckan i jobbsökarverksamheten, som den nu bedrivs, att den som inte deltar i arbetet den veckan för lång tid framöver förlorat sin rätt till A-kasseersättning eller kontant arbetsmarknadsstöd? Svara på den frågan!

När det sedan gäller villkoren i övrigt, att man skall vara aktivt arbetssökande, är det någonting helt annat. Det är en väldig skillnad mellan detta att samhället ställer krav att man skall försöka få jobb, när man är

arbetslös, och att samhället skall vara med och bestämma var och när detta skall ske och hur det skall gå till.

Av arbetsmarknadsministrarnas svar att döma kommer den här typen av obligatorium också att gälla för andra grupper. Det står ju i slutharangen. Då vill jag säga: Bevare oss för det överregulerade samhället – även när det gäller de människor som är arbetslösa!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1984/85:81 om arbetsmarknadsutvecklingen i Västmanlands län

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Fru talman! Hans Petersson i Hallstahammar har frågat mig vad regeringen tänker göra för att på längre sikt möta den negativa utvecklingen i Bergslagen, vilka åtgärder regeringen kommer att föreslå för att snabbt minska antalet arbetslösa i länet och om regeringen är beredd att utlokalisera statlig verksamhet till Västmanlands län.

I december var drygt 5 900 personer arbetslösa i länet, vilket var 1 600 färre än ett år tidigare. Samtidigt har antalet till arbetsförmedlingen anmälda lediga platser ökat. Inte under någon decembermånad under 1980-talet har fler lediga platser anmälts än i december 1984. Situationen på arbetsmarknaden har således förbättrats.

Trots detta finns svåra strukturella problem i Västmanland, liksom i övriga Bergslagen. Omstruktureringen av specialstålsindustrin medför att ett betydande antal arbetstillfällen går förlorade. Men den är nödvändig om branschen skall kunna behålla sin konkurrenskraft och de kvarvarande arbetstillfällena tryggas på längre sikt.

Arbetsmarknadssituationen skiljer sig väsentligt mellan olika länsdelar. Läget är svårast i den nordvästra delen och i bruksorter som Hallstahammar och Surahammar. Övriga delar av länet har ett mer differentierat näringsliv.

I våras presenterade regeringen den s. k. stålpropositionen. Den innehöll bl. a. 25 milj. kr. för särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen utöver vad länsstyrelserna disponerar för regionala utvecklingsinsatser. Med dessa medel kan lokala projekt understödjas och idéer som finns i regionen tas till vara. Liknande syfte har ett OECD-projekt som för Sveriges del omfattar Fagersta, Skinnskatteberg och Norberg. I detta projekt undersöks hur lokala initiativ att skapa nya arbetstillfällen bäst kan stödjas. Vidare diskuteras med kommunerna möjligheterna att förstärka insatserna för att skapa nya företag och kooperativ.

Sådana här åtgärder har redan visat sig leda till lokala kraftsamlingar som ger resultat. Arbetet som utförs i länet, och inte minst i kriskommunerna, sköts på ett utmärkt sätt. Nyföretagandet stimuleras, vilket framför allt på längre sikt kommer att ge ökad sysselsättning.

Så kommer också skapandet av Bruksinvest att göra. Specialstålsföretagen

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

Om arbetsmarknadsutvecklingen i Västmanlands län

som berördes av stålpropositionen har ingått avtal med staten om att tillskjuta 100 milj. kr. till detta bolag för att skapa nya verksamheter i de bruksorter som berörs av omstruktureringen. Vidare medförde beviljade lokaliseringstöd under föregående budgetår investeringar för drygt 40 milj. kr. i Västmanlands län, vilket gav en nettosysselsättningsökning med 130 personer. Därtill genomför styrelsen för teknisk utveckling och industriverket särskilda insatser för teknikutveckling och teknikspridning för att underlätta förnyelsebehovet hos industrin i Bergslagen.

På kort sikt står givetvis, förutom den redan noterade ökade efterfrågan på arbetskraft, åtgärder inom arbetsmarknadspolitikkens ram som platsförmedling, arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten till förfogande.

Hans Peterssons sista fråga, om regeringen är beredd att utlokalisera statlig verksamhet till Västmanlands län, har jag ingen möjlighet att kommentera i dagsläget. I sammanhanget vill jag emellertid erinra om regeringens uppdrag till ett tjugotal myndigheter med huvudkontor i Stockholm eller Solna att tillsammans med statskontoret undersöka möjligheterna att ytterligare decentralisera sin verksamhet. Syftet är att myndigheterna skall föreslå decentraliseringar som innebär att minst 10 % av årsarbetena vid modermyndigheterna skall kunna flyttas till existerande eller nya statliga organ ute i landet. AMS ingår i detta decentraliseringsprojekt. Inom AMS serviceprogram har ett utvecklingsarbete bedrivits som innebär en successiv omfördelning av resurser från främst central nivå till förmån för arbetet på arbetsförmedlingarna. Detta kommer att märkas genom att förmedlingarna i olika avseenden kan ge en förbättrad service.

Anf. 47 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret, där hon kommenterar den aktuella situationen och vad som har gjorts med anledning av krisen i Bergslagen och i Västmanland. Jag förstår att hon inte kan lova någonting om statlig utlokalisering, men jag ville passa på att vid frågeställningen kring situationen i länet lyfta fram den frågan och påminna om att nästa gång som det ges en möjlighet till statlig utlokalisering är det faktiskt vår tur i Västmanland. Vi har varit kraftigt missgynnade, om man jämför med många andra län i regionen kring Stockholm, och kanske också i landet i övrigt.

Jag noterar svaret i vad gäller den akuta situationen, där arbetsmarknadsministern nämner den i förhållande till 1983 inträffade förbättringen av arbetsmarknadsläget. Detta är ju en följd av den högkonjunktur som vi är inne i nu, men alla vet, också regeringen, att det kommer lågkonjunkturer, och det kommer långsiktiga problem som man måste försöka möta.

Jag skall något peka på den utveckling som har varit i Västmanlands län. Den situation som vi diskuterar skall ses mot bakgrund av att befolkningen har minskat varje år sedan 1971. Jag har kollat litet med länsstyrelsens statistik, som visar ett flyttningsnetto på 12 000 personer från detta industrialiserade län. Det beror på att näringslivet under långa tider har dominerats av järn- och stålföretag, och det är ju branscher som har genomgått stora

förändringar under de strukturkriser som har varit. Något av en kulmen nåddes för ett par år sedan genom nedläggningen av Bäckegruvan i Skinnskatteberg, då 100 jobb försvann. Spännarhyttan, Europas modernaste masugn, lades ner i Norberg – 300 jobb försvann. Nedskärningar kommer vid Fagersta AB – ca 800 jobb. ASSI i Skinnskatteberg – 253 jobb; där är halva driften kvar i ny verksamhet. Hallstahammars AB förlorade 350 jobb. Bara en liten bråkdel av de anställda vart kvar. Bulten, som har stor betydelse för sin kommun, har haft anställningsstopp, naturlig avgång och förtidspensioneringar under många år, vilket har fått ungefär samma effekt på sysselsättningen som om man skulle ha lagt ner ett helt bruk. Mot detta behövs en långsiktig politik, om inte länet skall fortsätta att avtappas, förlora ännu fler människor och arbetstillfällen.

Det är sant, som det sägs i svaret, att det finns en viss efterfrågan på arbetskraft i länet. Men det är i huvudsak de ganska högteknologiskt inriktade industrierna – ASEA, Volvo Komponenter och Kanthal – som står för denna efterfrågan, och de söker specialutbildat folk. Dessa tjänster kan i mycket liten utsträckning tillsättas med människor som blir friställda genom att andra företag läggs ner.

Enligt länsstyrelsens prognosöversyn 1984 förlorade Västmanlands län 3 700 arbetstillfällen inom industrin mellan 1980 och 1983. De största minskningarna inträffade i Fagerstaregionen och i Hallstahammar och Surahammar. Något har minskningen av arbetstillfällen under 1980-talet kunnat vägas upp genom en ökning av servicesektorerna, men sammanlagt har sysselsättningen minskat med 4 600 personer. Inte i någon kommun ökade sysselsättningen under 1980–1983.

Om vi studerar den prognos som länsstyrelsen har ställt samman, och som delvis ligger till grund för min interpellation, finner vi att en fortsatt minskning kommer att ske fram till 1990, den tid som länsstyrelsens prognos omfattar. Mellan 1980 och 1990 – vi är ju halvvägs, med minskningar på många områden – kommer enligt länsstyrelsens bedömningar sysselsättningen i industrin att minska med 12,5 %, inom byggnadsverksamheten med 28 % och i handeln med 10 %. Små ökningarna beräknas för privata tjänster och inom offentlig förvaltning. Detta gör att vi kommer att möta än större problem i Västmanland.

När det gäller just frågan om långsiktiga åtgärder får jag inget besked i svaret från arbetsmarknadsministern. Vi borde kunna diskutera en strategi för att möta den allt djupare kapitalistiska kris som kommer att slå igenom i Västmanland och det övriga Bergslagen.

Industriverket har tidigare gjort prognoser som säger att flera tiotusentals arbetstillfällen kommer att försvinna. Andra prognoser har redovisats som inte på något sätt motsäger industriverkets. Då räcker det inte – hur vällovligt det än är – att regeringen föreslår en ändrad stödområdesindelning, arbetsmarknadsutbildning och liknande insatser. Dessa åtgärder behövs också – det är helt klart – men de kan inte möta den långsiktiga negativa utveckling som vi måste stå beredda för. Det måste till en mer samhällsstyrd investeringspolitik, som direkt skapar nya arbetstillfällen, som ett alternativ

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

till fortsatt arbetslöshet och avflyttning.

Jag skulle vilja att vi diskuterade detta och frågar därför åter arbetsmarknadsministern: Vad har regeringen och arbetsmarknadsministern att föreslå i den vägen? Vilka åtgärder kan på ett mer långsiktigt sätt möta utvecklingen? Hur tänker regeringen ta sig an de allt större problem som av allt att döma kommer? Eller har regeringen andra prognoser, som ger en annan bild av utvecklingen? I så fall vore det intressant att få veta om regeringen gör en mer positiv bedömning av utvecklingen i Bergslagen.

Till sist skulle jag vilja säga några ord med anledning av diskussionen om Uddevalla. En sådan har självfallet förekommit i pressen och man och man emellan också i vårt län. Man har med förvåning – naturligtvis positiv sådan – sett att regeringen har varit handlingskraftig och försökt motverka utvecklingen i Uddevalla. Vi hörde i en tidigare debatt arbetsmarknadsministern säga att regeringens satsningar i Uddevallaregionen kostar ungefär 1 miljard.

Jag vill inte på något vis medverka till att man ställer den ena regionen mot den andra eller vissa arbetare mot andra – det har vi sett nog av i kamperna mellan kommuner och regioner om arbeten – men det som har fallit på Bergslagen är mycket litet. Genom Bergslagspropositionen har vi fått 25 miljoner att fördela på 22 kommuner, varav 4 i Västmanlands län, och Bruksinvest, som i bästa fall kan fyllas upp till 100 miljoner. Det är mycket litet i jämförelse med den satsning som nu görs i Uddevalla. Vi skulle vilja ha en Uddevallasatsning också i Bergslagen, arbetsmarknadsministern.

Anf. 48 BO SÖDERSTEN (s):

Fru talman! Den diskussion som Hans Petersson i Hallstahammar har tagit upp berör samtliga Bergslagslän. Det finns skäl att fundera över Bergslagens framtid. Det finns problematiska inslag i den utveckling som vi kan förutse, men det finns samtidigt hoppfulla tecken. Framför allt är det väsentligt att man inser problemens verkliga natur och vilka medel som står oss till buds för att trygga en bra och dynamisk utveckling i näringslivet och därigenom också skapa ny sysselsättning.

Här är tyvärr Hans Peterssons analys litet bristfällig. Det är betecknande att Hans Petersson ser sysselsättningen i första hand som ett arbetsmarknadspolitiskt problem. Detta synsätt är alldeles för snävt. Arbetsmarknadspolitik är viktig. Men den allmänna ekonomiska politiken, stabiliseringspolitiken, är ännu viktigare. Anna-Greta Leijon och hennes departement har gjort mycket stora insatser för att skapa nya jobb under de senaste åren. Men den finanspolitik, den penningpolitik och den växelkurspolitik som har drivits har haft långt större betydelse när det gällt att skapa jobb.

Och nya jobb har vi också fått i mycket stor utsträckning. På knappt tre år har sysselsättningen ökat med 60 000 personer. Den kräftgång för industrins vidkommande som vi hade under de borgerliga åren har stoppats. Vi har fått 35 000 nya industrijobb. Den här utvecklingen har gynnat Bergslagen i högsta grad. Om den borgerliga politiken hade fått fortsätta skulle tusentals jobb ha slagits ut. Men nu är, som sagt, den kräftgången stoppad. Det är naturligtvis riktigt att det finns problem på många håll, men i princip har

utslagningen upphört. I stället har många nya jobb kommit till. Hur många jobb som har kommit till just i Bergslagsregionen har jag inte någon exakt siffra på, men det rör sig i varje fall om tusentals jobb. Det gäller alla företag, såväl stora som medelstora och små.

De stora företagen – om jag håller mig till mitt eget län, Kopparbergs län – som SSAB i Domnarvet och ASEA i Ludvika, har nu en stabil situation och nyanställer folk. Äntligen kan ungdomar få en chans att börja där.

Men vad ASEA saknar – och det är väl också fallet i Västerås, som Hans Petersson nämnde – är kvalificerade tekniker. Enbart i Ludvika skulle man omedelbart kunna anställa ytterligare 60 civilingenjörer. Vid ett besök för ett par veckor sedan frågade jag en av divisionscheferna: Hur många jobb på golvet drar en civilingenjör med sig? Tio stycken, sade han. Det är möjligt att siffran är för hög, men var och en förstår vilken potential som finns här. Liknande exempel finns också inom andra branscher, t. ex. Morgårdshammars bruk.

När jag gick i gymnasiet i Ludvika i slutet av 40-talet tillhörde jag den första generation ur arbetarklassen som fick långtidsutbildning. Jag hade då flera kamrater som jobbade på ASEA. För att kunna ta del av den mycket kvalificerade internutbildning som ASEA hade fick de slava med studier på kvällar och nätter och under veckoslut vid sidan av sitt arbete. Det nästan groteska är att vi nu, efter 25 år av s. k. progressiv utbildningspolitik, är tillbaka där vi började. Vid ASEA i Ludvika har man sedan ett år tillbaka börjat med samma typ av utbildning som man hade på 40-talet. Det är ett strålande monument över svensk utbildningspolitik!

Vi socialdemokrater har stor anledning till eftertanke på det här området. De reformer som måste till får inte begränsa sig till enbart den högre utbildningen utan måste gå långt ner i vårt skolväsende. Jag är dess värre rädd för att vpk inte har ett dugg att yvas över på detta område.

För ett par månader sedan var jag litet längre upp i länet och besökte ett litet företag som heter Orsa Kätting med drygt hundratalet anställda. Företaget har haft problem och har rekonstruerat sig ett par gånger under senare år. Jag frågade den nye chefen och ägaren om devalveringen haft någon effekt för företaget. Ja, sade han, om inte devalveringen hade genomförts, skulle vi nog inte ha funnits kvar.

Man kan inte underlåta att ställa en i sammanhanget relevant fråga: Vilket är då vpk:s alternativ? Om man ser igenom deras motioner under senare år – inte minst de som behandlats i finansutskottet, där både Hans Petersson och jag ingår – finner man i princip två grundkrav:

1. Öka de offentliga utgifterna och anställ fler i offentlig sektor.
2. Höj lönerna.

Om vi hade drivit en sådan politik skulle det ha varit förödande för sysselsättningen. Ironiskt nog var det just en politik av det första slaget som de borgerliga drev under sina sex år. Alla myter till trots steg de offentliga utgifterna mycket kraftigt med ungefär 5 % i volym om året. Den utvecklingen är nu bruten, och de offentliga utgifterna står stilla eller t. o. m. sjunker svagt. Vi vet vart den borgerliga spendersamheten ledde. Den ledde till en

Torsdagen
31 januari 1985

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

mycket kraftig ökning av statsskulden och till mycket stora budgetunderskott. Den ledde oss in i den räntefälla där vi nu sitter med 70 miljarder i räntor på statsskulden, som tynger som en kvarnsten och håller på att dra ned oss i djupet. Den utvecklingen var vi tvungna att bryta. Man får ingen långsiktig positiv effekt på sysselsättningen med den här typen av satsning. Vad vpk:s krav ute i buskarna på höjda löner beträffar så är de ren och skir populism. Men folk är ofta mer klyftiga än vad vi politiker ibland föreställer oss. Är det något samband som är säkerställt, så är det sambandet mellan lönekostnad och marknadsandelar. Reallönerna har trots en tillväxt i den svenska ekonomin legat stilla de båda senaste åren. Men det har varit nödvändigt för att möjliggöra den expansion av industri och sysselsättning som ägt rum.

Vi socialdemokrater i Bergslagen förstår att en effektiv stabiliseringspolitik är en absolut grundförutsättning för att klara utveckling, förnyelse och jobb i Bergslagslänen. Men vi skall inte bara sitta på händerna och vänta på regering. Vi måste också vara aktiva själva.

Arbetarrörelsen i Dalarna har, på fackligt initiativ, satt i gång att utarbeta en utvecklingsplan för Kopparbergs län. Det arbetet är nu i full gång, och jag tror att det kommer att avkasta betydelsefulla uppslag. Jag kan nämna ett som redan kommit fram.

I den högskoleregion som vi tillhör – Uppsala, som ju i princip omfattar Bergslagen – bor ungefär 18 % av Sveriges befolkning. Men vi har bara 6 % av den tekniska och naturvetenskapliga utbildning som finns; det är då framför allt naturvetenskaplig utbildning som finns i Uppsala. Bergslagen, denna gamla industribygd, är alltså eftersatt just när det gäller teknisk utbildning. Det får också våra mer högteknologiska industrier verkligen känna på. Därför har vi rest kravet på att få en ny, modern teknisk högskola till Bergslagen. Det är genom en effektiv ekonomisk politik och genom framtidssatsningar som sysselsättningen långsiktigt kan räddas i Bergslagen. Efter tre år av socialdemokratisk politik börjar nu framtidstron att återvända till Bergslagslänen.

Anf. 49. HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk) replik:

Fru talman! Det var ett något oväntat inbrott av Bo Södersten, som vill diskutera finanspolitik och kritisera mig för en bristfällig analys. Jag hade naturligtvis kunnat göra en analys av finanspolitikens betydelse för den utveckling som lett fram till den situation som i dag råder i Bergslagen. Då hade jag kunnat ställa min fråga till finansministern och diskuterat med honom. Det blir emellertid tillfälle till det om någon vecka, när vi har finansdebatt här i kammaren. Jag har riktat min interpellation till arbetsmarknadsministern för att få diskutera de vardagsnära och mer konkreta aktuella frågorna.

När det gäller Bo Söderstens beröm för den egna socialdemokratiska politiken får man väl säga att med undantag av de effekter som högkonjunkturen ute i världen just nu för med sig, dvs. en liten förbättring av arbetsmarknadsläget, som ju är konjunkturellt betingad och där den stora

och strukturella arbetslösheten ändå kvarstår när vi går in i nästa lågkonjunktur, så har inte mycket vunnits. Vi kommer att få ytterligt svårt att föra någon effektiv politik för att möta lågkonjunkturen. Jag är säker på att det inte går att upprepa politiken från vare sig 1940- och 1950-talet eller 1960-talet. Jag tror att man får försöka analysera verkligheten och vad som ligger bakom de aktuella siffrorna, som är marginellt bättre.

När det gäller vpk:s politik i övrigt – att öka de offentliga utgifterna och att höja lönerna – vill jag framhålla att vi ser en utökning av den offentliga sektorn, en utveckling av denna, som en väg ut ur krisen. Vi tror nämligen inte att kapitalismen, genom stöd eller underhåll från statens sida, kan utvecklas så som är nödvändigt för att bryta trenden mera långsiktigt. Kortsiktigt kan man ju nå vissa framgångar.

Bo Södersten berömmar sig av en politik som är riktig – en åtstramningspolitik. Jag vill då bara erinra om att man genom den s. k. skatteöverenskommelsen med de borgerliga partierna så att säga dränerade statskassan på 9 miljarder kronor, som måste tas in på annat sätt. De pengarna hade, om man hade gjort motsvarande skattehöjningar på olika områden, kunnat användas just för att skapa jobb i Bergslagen. Den Söderstenska stenen slår alltså verkligen tillbaka. Bo Södersten har således ingen anledning att berömma sig av att nuvarande regering i stort sett fullföljer en borgerlig ekonomisk politik.

Jag återkommer till frågan om de konkreta åtgärderna i en diskussion med arbetsmarknadsministern.

Anf. 50 BO SÖDERSTEN (s) replik:

Fru talman! Vad Hans Petersson i Hallstahammar och jag är intresserade av är sysselsättningen i Bergslagslänen. Skall man diskutera sysselsättningen i Bergslagen och även i landet i övrigt, måste man ha sinne för relevanta problem. Då kommer man inte ifrån det som är det fullständigt fundamentala, nämligen stabiliseringspolitiken i hela dess vidd, vilken jag tidigare har berört. Det är den politiken som har gett effekter – vi har ju fått uppleva positiva effekter i det sammanhanget.

Vi var oerhört illa ute under åren 1981 och 1982 då arbetslösheten rakade i höjden, då vi var på väg in i en situation liknande den engelska – och för den delen också den danska. Det är bekant att när kurvorna stiger på det sättet, när tappet går ur tunnan, växer också arbetslösheten lavinartat. Det är den trenden som vi har vänt. Vi har fått ned arbetslösheten och skapat 50 000–60 000 nya jobb. Det är klart att detta har inneburit påfrestningar. Under 1983 och 1984 hade vi en tillväxt. Vi skapade nya resurser – det rörde sig om ungefär 30 miljarder.

Hur använde vi då dessa pengar? Jo, den övervägande delen – 21 miljarder – fick gå till en sanering av utrikesaffärerna. 6 miljarder har gått till investeringar, till en utbyggnad av industrin. Några få miljarder har gått till den offentliga sektorn, och fattiga 200 miljoner har gått till privat konsumtion.

Det är, som sagt, klart att sådant här innebär påfrestningar. Men vi var

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

tvångade till denna typ av saneringspolitik efter de sex borgerliga åren.

Hans Petersson kan inte undvika följande fråga. Låt oss säga att vpk var i regeringsställning – vi kan väl komma med litet djärva hypoteser för resonemangets skull – och ni hade de 30 miljarder kronor som jag tidigare talat om. Hur skulle ni då ha använt dem? Om man får tro era dokument, skulle ni ha spenderat kanske hälften av den summan på den offentliga sektorn och resten på privat konsumtion. Vad hade resultatet blivit? Jo, vi skulle då ha tvingats låna – så var fallet under de borgerliga åren – över 20 miljarder kronor från utlandet. Vi hade så att säga sjunkit djupare och djupare ner i det träsk som den alltför stora utlandsskulden utgör.

Jag tror, Hans Petersson, att väljarna i Västmanland, i Bergslagen och f. ö. i hela landet gärna skulle vilja ha svar från er i vpk på den typen av frågor. Vi har gett vårt svar genom den faktiska politik som vi har drivit.

Anf. 51 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk) replik:

Fru talman! Jag förstår att Bo Södersten vill rycka in som arbetsmarknadsministerns stöd för att samtidigt få föra en finansdebatt, och jag för gärna en debatt på två fronter – det gör ingenting.

Men vad Bo Södersten glömmer är att regeringen nu för en politik som inte ger en sådan tillväxt av nya arbeten som skulle vara möjlig. Regeringen föredrar i stället att fortsätta en åtstramningspolitik till förmån för vinsterna, i tron att exporten skall fortsätta att leda landet ut över nästa högkonjunktur. Men å andra sidan har vi också sett uttalanden från regeringens sida om att man tror att allt är klappat och klart, att man har klarat krisen.

En man med den bakgrund som Bo Södersten har borde veta att efter varje högkonjunktur kommer en lågkonjunktur. Vilken politik vill Bo Södersten förorda inför en sådan? Anser han att den svenska kapitalismen kan rida över denna våg utan insatser genom den offentliga sektorn, utan satsning på konkreta nya jobb?

När Bo Södersten gör en exposé över vår politik under de senaste åren, gör han det väldigt enkelt för sig. Han glömmer hela tiden de förslag till inkomstförstärkningar för staten som vi haft, där vi måttfullt föreslagit successiva ökningar av budgetunderskottet i ett visst konkret läge med några miljarder, som skulle satsas direkt på att skapa nya jobb.

Enligt min mening är arbetslösheten det absolut dyraste, och löser vi inte problemet med arbetslösheten, löser vi heller aldrig Svea rikets balansproblem och de ekonomiska problemen. Men det kan vi fortsätta att diskutera om.

Anf. 52 BO SÖDERSTEN (s) replik:

Fru talman! Jag skall inte förlänga den här debatten. Men låt mig helt kort säga: Det är betecknande att Hans Petersson i Hallstahammar inte vill ge några konkreta svar beträffande hur man skulle ha använt dessa 30 miljarder. Hade han gjort det skulle han tvingats hålla med om att följderna av vpk:s politik i praktiken hade blivit lika dåliga som följderna av den borgerliga politik som vi upplevde fram till 1982, med framför allt de stora underskotten

i bytesbalansen.

Vi kom in i ett läge då svensk ekonomi var i total obalans, då vi hade en djup kris. Vi hade inget annat alternativ än att se till att den svenska ekonomin sanerades.

Vi har gjort det. Vi har jämvikt nu i utrikeshandeln, vilket vi måste ha – efter de katastrofala borgerliga åren. Vi har ökat sysselsättningen kraftigt, men arbetslösheten är naturligtvis onödigt hög. Ingen regering kunde dock ha fört en mer effektiv politik, och vi har trots allt läget under kontroll.

Genom att vi har kommit så långt i saneringsväg har vi nu möjlighet att öka reallönerna och realinkomsterna måttligt. Vi vet att pensionärerna kommer att få en realinkomstförstärkning i år, sannolikt på 2–3 %. Med all säkerhet kommer också, om avtalsrörelsen går bra, de aktiva att få en viss inkomstförbättring.

Vi står mycket bättre rustade på alla områden 1985 än 1982. Det går inte att förneka att även om det finns problem så har den socialdemokratiska politiken varit ovanligt framgångsrik, och det har varit till nytta för sysselsättningen i Bergslagen.

Anf. 53 OLLE GÖRANSSON (s):

Fru talman! Det är naturligtvis riktigt, som här har påpekats, att det egentligen är omöjligt att tala om sysselsättningen i ett enskilt län – allt är ju beroende av vilken regeringspolitik som förs. Och självfallet är det som Bo Södersten har sagt, att utan en stark regering, som fört en stabil ekonomisk politik, hade vi i Västmanlands län fått räkna med att arbetslösheten i Västmanland hade varit uppe i "europeiska tal" på 10–11 %. Men genom den högkonjunktur som vi nu upplever och därmed också genom de ökade möjligheterna för den västmanländska industrin att på nytt anställa folk, har vi haft en bättre utveckling än ett fortsatt borgerligt regeringsinnehav skulle ha gett oss.

Likväl måste vi konstatera att det län som en gång i tiden hade den största inflyttningen av såväl invandrare som svenskar från norra och södra Sverige, som hade de flesta industrissysselsatta och som expanderade kraftigast av alla län, nu mer och mer börjar bli ett utflyttningslän i stället för ett inflyttningslän. Under den senaste tioårsperioden har mer än 12 000 personer flyttat från länet. De har flyttat hem till Finland eller hem till de orter varifrån de en gång kom. Det kan naturligtvis för den enskilda människan vara en utväg, men faktum kvarstår att kommunerna nu står där med en stor apparat, som i vissa orter har inneburit ett alldeles för stort lägenhetsöverskott, liksom att skolor m. m. är för stora i förhållande till invånarantalet.

Låt mig bara nämna tre kommuner, utan att gå närmare in på siffror. En kommun som Köping har minskat med 10 % av sin befolkning, Fagersta med 15 % och Hallstahammar likaså med 10 %. Det här är realiteter som kommunalmän, industrier och andra i dessa regioner har att brottas med varje dag.

Självfallet finns det ett samband mellan sysselsättning och befolkningsutveckling. Av det jag har sagt om befolkningsminskningarna kan man dra

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

slutsatsen att utvecklingen av sysselsättningen i Västmanland har varit svag. Så är det emellertid inte. Länet har nämligen fortfarande den högsta andelen industrissysselsatta i hela landet. Av den totala andelen sysselsatta finns i dag inte mindre än 35,5 % inom industrin, enligt de bedömningar som länsstyrelsen har gjort. Men vad vi kan se framför oss är att denna sysselsättning kommer att minska ytterligare fram mot 1990-talet. I absoluta tal blir det kanske 7 000–8 000 färre arbetstillfällen under tiden fram till 1990.

Det är självklart att mycket av denna utveckling har berott på de förändringar som har skett inom järn- och stålindustrin. Även övriga basnäringar, som gruvor, skog och jord, kräver ett mindre antal sysselsatta, medan däremot produktionen och produktiviteten ständigt stiger.

Vi har också en stor andel av människorna i länet anställda inom tillverkningsindustrin. Det är här som vi nu kan se genomslaget av robotiseringen, automatiseringen och datoriseringen, dvs. hur allt färre jobb inom tillverkningsindustrin är tempojobb m. m., medan fler och fler företag kräver stor teknisk kunskap av yrkesutövarna för att de skall ha en chans att hänga med i den utveckling som sker.

Fru talman! Vi skall ha klart för oss att Västmanland nu är det län som har den sämsta sysselsättningsutvecklingen i hela landet och där vi har de flesta arbetslösa. Om man ser på prognosen för den närmaste femårsperioden finner man att det är en mycket dålig utveckling för länet. De problem som vi står inför – och även har på vissa orter – är numera så stora att vi inte ensamma kan balansera den negativa utveckling som pågår i Västmanland.

Vi har, som tidigare sagts, en mycket liten andel offentliganställda. Visserligen har försvaret en del av sin sysselsättning förlagd till Arboga, SJ i Tillberga och ASSI i Skinnskatteberg, men även i dessa fall är det fråga om sysselsättning på industriområdet. I vad gäller den offentliga verksamheten i övrigt har statsmakterna inte varit givmilda mot Västmanland, utan vi har fått förlita oss till utbyggnaden av den egna offentliga sektorn i länet.

Vi hoppas och förutsätter dock att det uttalande som riksdagen gjorde med anledning av F 1:s nedläggning 1978 står fast. Riksdagen framhåller där att det är angeläget med statliga insatser för att i det sammanhanget kompensera Västeråsregionen.

Låt mig avsluta, fru talman, med en fråga och en vädjan till statsrådet: Är statsrådet villig att i framtiden arbeta för en utökad teknikspridning i Bergslagen och för en förstärkning av den tekniska utbildningen där? Det är viktigt för vår industri och för våra invånare att få veta huruvida detta är på gång.

Anf. 54 GUNNAR OLSSON (s):

Fru talman! Jag har inte begärt ordet för att polemisera mot vare sig statsrådet eller interpellanten. Som det sades nyss från denna talarstol är det dock inte mindre än 22 kommuner som kommer att beröras av de särskilda utvecklingsinsatser som regeringen presenterat i sin stålproposition och som statsrådet hänvisar till i sitt interpellationssvar. De fem kommuner som berörs i mitt län är Hagfors, Munkfors, Storfors, Filipstad och Kristinehamn.

När regeringen under förra året presenterade förslagen till särskilda insatser i Bergslagen pekades det på den unika brukstradition som finns i denna region. Jag har uppfattat det så att industridepartementet och arbetsmarknadsdepartementet har en gemensam syn på de orter som har berörts av omstruktureringen, framför allt inom stålbranschen. Den negativa utveckling i vad gäller Bergslagen, som det talas om i interpellationen och även i statsrådets svar, föreligger som jag ser det i ett bälte tvärs över hela landet, från Uppsala i öster till Hagfors i väster.

Jag skall avslutningsvis avlägga ett vittnesbörd från en tvådagarskonferens i Karlstad den 11 och 12 januari, där industridepartementet var representerat. Under överläggningen uttrycktes stora förhoppningar och förväntningar på och man var glad över de aviserade satsningarna. Men det framkom också en viss oro, och det är den som jag ville vittna om.

Man framhöll från de fem Värmlandskommunerna som var representerade vid konferensen att man var rädd för att en del av de pengar som är avsedda att skapa nya jobb kommer att, som någon uttryckte det, administreras bort. Man har inte bara från de 22 kommuner som berörs utan också från angränsande zoner samlats till rätt stora möten – på upp till ett hundratal personer – där man funderat över på vilket sätt de här statliga medlen skall utnyttjas.

Industridepartementet representerades av biträdande industriminister Roine Carlsson, som lyssnade på och för vidare begrundan noterade de synpunkter som kom fram. Jag vill ställa frågan om det är risk för att veckor och månader går utan att vi kommer att få se några konkreta resultat. Pengarna i fråga var avsedda att skapa nya jobb på de hårt prövade orterna i hela det aktuella bältet, och det är väsentligt att de, som framhölls, inte administreras bort utan verkligen kommer till de ändamål som de var avsedda för.

Under detta anförande övertog andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Får jag börja med att säga, apropå Hans Peterssons i Hallstahammar inlägg och frågorna om Uddevalla, att det naturligtvis inte får bli på det sättet att man drabbas av den stora avundsjukan när regeringen går in och åstadkommer lösningar för ett område som råkar i en så svår krissituation som den Uddevallaregionen har hamnat i. I den regionen har det inte bara varit fråga om dessa akuta problem utan också långsiktiga svårigheter.

Vi löser inte problemen i andra delar av landet genom ett avundsjukt sneglande på vad Uddevallaregionen har fått för stöd. I stället tror jag att man skall ha inställningen att detta visar att vi i regeringen är beredda att göra insatser. Bergslagen har under de år som vi har suttit i regeringsställning också fått ekonomiskt stöd från staten.

Det sägs ibland att Bergslagen har fått 25 milj. kr. och Uddevalla får 1

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

miljard. Det är en helt felaktig redovisning av vad som egentligen har skett. Om vi räknar ihop de olika insatser som under förra budgetåret, 1983/84, gjordes för Bergslagen inom industridepartementets område, kommer vi till en siffra på närmare 350 milj. kr. Därutöver har vi i det särskilda sysselsättningspaketet satsat väldigt mycket på flera av de län som finns inom Bergslagsområdet.

Jag vill göra klart att de uttalanden som har gjorts under senare tid – med jämförelser mellan regeringens satsningar på Bergslagen och på Uddevalla – inte har stämt med den faktiska utvecklingen. Miljardbelopp har satsats i Bergslagsområdet när det gäller t. ex. väginvesteringar under de år som den här regeringen har suttit.

Men Bergslagen är naturligtvis ett område med stora problem, och många av de svårigheterna kommer att kvarstå. Gamla bruksorter skall omformas till nya mer differentierade arbetsmarknader, och det kräver insatser av oss, både lokalt och regionalt. Det är de insatserna som vi nu försöker hjälpa till att stödja.

Den långsiktiga utvecklingen i Bergslagskommunerna i positiv riktning måste innebära att vi breddar arbetsmarknaden. Det är en tillgång för Bergslagen att ha varit ett starkt industriområde. Det är det fortfarande, inte minst under denna tid, när vi har fått en bra utveckling i många industrier. Men flera av de kommuner som finns i Bergslagen måste ha en mer differentierad – en mångsidigare – arbetsmarknad.

Det arbete jag redovisade förut handlar väldigt mycket just om detta. Det är för att skapa en sådan bättre trygghet i framtiden som regeringen har gett styrelsen för teknisk utveckling och statens industriverk i uppdrag att arbeta just med de här långsiktiga frågorna.

Frågor som rör teknikspridning i området och också möjligheterna att bredda arbetsmarknaden, både till turistområdet och till vattenbruk, ingår i de uppdrag som de här myndigheterna har fått av regeringen när det gäller Bergslagsområdet. Det är också därför som vi satsar speciellt på de lokala projekten. Vi vet att det finns ett enormt engagemang i många av Bergslagskommunerna. Norberg, Skinnskatteberg och Fagersta är exempel på det. I svåra tider har man bestämt sig i de här kommunerna – både kommunalpolitiker, fackligt folk och människor i allmänhet – för detta: Vi skall inte låta vår bygd förfalla. Den skall inte dö därför att det gamla bruket inte finns kvar! Det är en svår uppgift och det kommer att ta tid att få fram en ny, lokal arbetsmarknad. Det kräver insatser, stöd, från statens sida. Vi försöker också i de olika projekt vi har att medverka till detta, men det kräver också och inte minst lokal aktivitet.

Så till bristen på tekniker, som bl. a. Bo Södersten tog upp. Om vi tittar på det läge vi har på arbetsmarknaden i den konjunkturuppgång vi nu befinner oss i finner vi att vi lyckats mycket bättre än tidigare med att klara bristen på yrkesutbildade arbetare. Jag skulle vilja påstå att det delvis är orsakat av att arbetsmarknadsutbildningen har fungerat bra – det finns också andra skäl till det, men vi har inom arbetsmarknadsutbildningens ram medverkat.

Det som är ett växande problem – där har svårigheterna den här

uppgångsperioden varit mycket större än någon gång tidigare – är mycket riktig teknikerproblemet och speciellt problemet med civilingenjörerna, som är det största. Alla vet ju att orsakerna till den bristen tyvärr ligger långt tillbaka i tiden och att vi därför inte avhjälpes den med en gång. Det tar tid för oss att utveckla en lösning av problemet.

Jag kan inte lova någon teknisk högskola till Örebro, om det var det som Olle Göransson menade med sin fråga. – Västerås, viskar han. Jag kan inte lova det heller. Däremot är mitt svar på hans fråga om teknikspridningen ett ja. Vi måste medverka till teknikspridningen. Men hur vi skall förlägga den tekniska utbildningen på högskolenivå i landet är andra medlemmar av regeringen bättre skickade än jag att svara på.

När det gäller frågan om teknikerbristen vill jag säga att det f. n. förs diskussioner mellan de mest berörda departementen – industridepartementet, utbildningsdepartementet och arbetsmarknadsdepartementet – om hur vi skall kunna finna vägar att ta oss ur den. Det är ett viktigt problem, som vi måste lösa.

I Västmanlands län har det trots allt blivit en ljusning. Jag fick alldeles nu den senaste rapporten från länsarbetsnämnden. Den är daterad den 25 januari. Den är alltså alldeles ny. Där säger man att läget har blivit bättre. Det finns fortfarande problem, men man gör ändå den bedömningen att arbetslösheten kommer att ligga betydligt lägre det här året än under föregående år. Vi kan alltså räkna med att den förbättring som vi har sett under förra året kommer att fortsätta.

Länsarbetsnämnden säger att de grupper av sökande som väntas få fortsatta svårigheter att få fast fotfäste på den reguljära arbetsmarknaden är ungdomar, speciellt flickor, samt arbetshandikappade. De ungdomar som har en industriinriktad utbildning kommer även fortsättningsvis att ha betydligt större möjligheter till anställningar.

Flickornas situation är allvarlig, och vi vet att när det gäller t. ex. ungdomslagen och utplaceringen i fast arbete på den öppna arbetsmarknaden efter arbete i ungdomslag lyckas vi sämre med flickorna än med pojkarna. Vi hade alldeles nyss en debatt om de s. k. jobbsökarklubbarna. Jag skulle vilja säga att jag tror att inte minst för flickornas del kommer arbetet i jobbsökarklubbarna att kunna vara ett väsentligt stöd. Någonting bättre än det vi i dag gör för att stödja de unga flickorna när de skall ut på arbetsmarknaden måste vi få fram. Det är den grupp som har det allra svårast i dag, inte minst i Bergslagslänen – Västmanland är inget undantag.

Jag ser att min taletid är slut. Möjligtvis glömde jag några argument, och Gunnar Olssons frågor hann jag tyvärr inte kommentera. Men jag hinner ändå säga att regeringen självfallet inte har menat att pengarna skall gå till att folk sitter i sammanträden – det skall bli jobb av dem!

Anf. 56 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk) replik:

Herr talman! Jag är precis lika glad som Anna-Greta Leijon över att arbetslöshetssiffrorna för länet fortsätter att sjunka, men jag är också plågsamt medveten om att prognoser som har lagts fram om den framtida

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

utvecklingen i Bergslagen tyvärr kan uppfyllas. Det var därför som jag ville att man skulle diskutera det långsiktiga perspektivet litet mer.

Länsstyrelsen har ju i ett dokument beträffande lokalisering av viss industri till länet ordagrant skrivit bl. a. följande: "Under 1984 har sysselsättningen ökat något beroende på en avsevärt förbättrad internationell konjunktur. Det är en del större företag som tillfälligtvis utökat sin arbetsstyrka, men avser att minska antalet anställda så snart konjunkturen viker nedåt." Jag är beredd att helt ställa upp bakom denna beskrivning, eftersom all erfarenhet säger att det förhåller sig på det här sättet.

Om man nu skall diskutera Uddevalla och Bergslagen, vill jag inte på något sätt ställa dessa regioner emot varandra, vilket jag också sade i mitt första anförande. Utslag av avundsjuka bör bekämpas. Det är lika viktigt att en arbetare i Uddevalla får anställning som att en arbetare i Bergslagen får det. Men det har, som jag sade, uppstått en positiv förvåning i Bergslagen. Man säger: Det var sjutton vad regeringen kan klämma till där borta, vi hade också velat ha rejäla tag. – Det är så det låter.

När det gäller utvecklingen i länet har det talats om Bergslagsdelegationen. Jag kan bara notera att jag började motionera om en Bergslagsdelegation 1979. År 1982 bifölls motionen, tillsammans med en socialdemokratisk motion som då hade lämnats in. Det finns en Bergslagsdelegation som sitter och funderar över vad man skall göra i regionen och i länet. Jag använder ömsom begreppet Västmanland, ömsom begreppet Bergslagen, eftersom problemen är så intimt förknippade med varandra. Jag har emellertid valt att ställa frågan med tanke på mitt eget län, eftersom jag kan detta bäst och är mest inriktad på vad som har hänt där den senaste tiden – låt vara att detta är ett något begränsat synsätt, men det var en bra utgångspunkt för frågan. När det gäller den långsiktiga politiken tycker jag att regering och riksdag måste ta ett ökat ansvar för utvecklingen i länet genom en planerad och långsiktig lokaliseringpolitik, som gör att människorna kan bo kvar på orterna, att de kan leva och bo där. Man får inte föröda den offentliga service som har byggts upp, det får inte bli ännu fler lediga lägenheter, osv. Olle Göransson var inne på några av konsekvenserna av en fortsatt avtappning. Jag menar att det finns konkreta projekt som man skulle kunna ta ställning till. Det gäller t. ex. kravet från Norberg på etablering av ett järnsvampverk och vidare kravet på en plywoodfabrik i Hallstahammar. Den frågan har diskuterats fram och tillbaka, och det framförs nya argument varje dag. Det gäller också ökad prospektering beträffande legeringsmetaller för stålindustrin, byggnad av naturgasledning genom Bergslagen med anslutning antingen till Sovjets gas eller till gas från Siljansområdet, om man hittar gas där. En mängd projekt skulle kunna ingå i en plan för Bergslagen.

Anf. 57 OLLE GÖRANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är glad över att Anna-Greta Leijon och jag är överens om att det är betydelsefullt med ökat stöd för teknikspridning i Västmanland och självfallet i hela Bergslagen. Men jag anser inte att vi när det gäller teknisk utbildning bara skall vänta och se. Jag tror nämligen att det just i

högkonjunkturer av det slag som vi just nu upplever – och med en positiv trend inom industrin – kanske finns större möjligheter att få tillstånd en ökad utbildning på de tekniska områdena än under lågkonjunkturer, då ingen efterfrågar mer teknisk arbetskraft utan bara önskar övervintra till nästa högkonjunktur. Även om inte Anna-Greta Leijon i dag kan säga att det skall bli en teknisk högskola i Västerås, menar jag att det centrala arbetet i större utstäckning måste inriktas på teknisk utbildning och självfallet även på forskning.

Jag skall också säga några ord om en annan sak som jag inte hann beröra i mitt förra inlägg. Ibland upplever man kanske att det vi har skapat är litet för fyrkantigt när det gäller formerna för nyetablering av små och medelstora företag. Jag vädjar till arbetsmarknadsministern att på detta område fortsätta det framgångsrika arbete som hittills har pågått. Det gäller att hela tiden hitta former för att inte sätta upp onödiga, byråkratiska hinder, utan att utvecklingen i stället går mot att det blir allt lättare att nyetablera både små och medelstora företag i vårt län.

Vi menar självfallet att det är nödvändigt för Västmanland, i den situation länet befinner sig i, att temporärt komma in i stödområdet. Det gäller för såväl Fagersta och Skinnskatteberg som Norberg men även för Hallstahammar och Surahammar. Men, herr talman, den debatten får vi föra i samband med att den regionalpolitiska propositionen behandlas.

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Det är riktigt att flera av de frågor som här har diskuterats kommer att tas upp i den proposition som man arbetar med inom industridepartementet, den regionalpolitiska propositionen.

Jag tycker inte heller att man skall vänta och se när det gäller teknikutbildningen, och det har vi inte heller gjort. I årets budgetproposition har vi föreslagit en relativt kraftig ökning av högskoleutbildningen just på tekniker-sidan. Inom det område som jag mer direkt sysslar med, arbetsmarknadspolitiken, arbetar vi för att ge mer utbildning på det tekniska området. Men vi kan naturligtvis inte inom det området täcka hela den här långa utbildningen, och det är ju inte heller avsikten. Vi utövar dock en del av den totala påverkan för att möta det teknikerbehov som finns, och vi skall försöka tillgodose en del av detta behov inom våra ramar.

Det är väl riktigt att de stöd som ges ibland är litet fyrkantiga. Vi är inte fantasifulla nog att förutse alla problem. Ibland gör man missar. Ett stöd som var tänkt att underlätta möjligheterna att råda bot på teknikerbristen blev väl fyrkantigt. Jag hoppas att vi skall kunna komma tillbaka till riksdagen och få en ändring. Jag tänker på medflyttarstödet.

En av orsakerna till att Ludvika inte får tekniker är att kvinnorna som är gifta med de tekniker som man vill anställa inte får något jobb i Ludvika. Samma förhållande råder på många andra håll i landet. Vi bestämde oss därför, och fick riksdagens stöd för det, att införa försöksverksamhet med medflyttarstöd. Nu har vi dock upptäckt att detta stöd har blivit fyrkantigt. Det har inte kunnat utnyttjas på det sätt som var tänkt. Därför kommer vi att

Torsdagen den
31 januari 1985

*Om arbetsmark-
nadsutvecklingen i
Västmanlands län*

försöka ändra det.

För den som vill starta eget finns andra stöd. Inom ramen för arbetsmarknadspolitiken kan den som har rätt till A-kasseersättning byta ut den ersättningen mot ett bidrag för att starta eget företag. Norbergs kommun är en av de kommuner som har den största aktiviteten på det området. Vi vet också att det i Västmanland finns ett mycket stort intresse för kooperativ verksamhet, kanske framför allt bland yngre människor. Vi för diskussioner med representanter för dessa kooperativ om hur staten skall kunna hjälpa till att stödja deras verksamhet också i fortsättningen.

Det här är naturligtvis på marginalen, och det är rätt som Bosse Södersten sade, att dessa insatser är ett nödvändigt komplement – men bara ett komplement – till det som vi måste göra inom den ekonomiska politikens ram. Där har vi under de år som vi nu haft regeringsinnehavet rättat till en hel del av de obalanser i den svenska ekonomin som tidigare gjorde att vi tappade så väldigt mycket av sysselsättning. Det är naturligtvis på lång sikt den viktigaste grunden för att vi skall klara sysselsättningen också i Bergslagen och Västmanland.

Anf. 59 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag åhörde med mycket stort intresse debatten mellan de socialistiska bröderna om vilken sorts socialism som skulle vara bäst för Sveriges näringsliv och arbetsmarknad i framtiden. Bo Södersten berömde delvis regeringens politik, naturligt nog, men kom också med en intressant självkritik rörande en del idéer om det framtida utbildningsområdet. Jag tycker att det fanns ett och annat att ta vara på där. Konstruktiva idéer är det ju alltid viktigt att ta tag i.

Men sedan kom förstås den sedvanliga kritiken mot att de statliga utgifterna ökade så under de borgerliga regeringarnas tid. Jag har suttit i riksdagen sedan 1979, och under alla de debatter som jag åhörde när det gällde satsningar på företag och statligt stöd av olika slag protesterades det aldrig från socialdemokratiskt håll. Jag vill påminna om det. Tvärtom krävdes det alltid ökade satsningar. Men det är ju lätt att komma i efterhand med kritik.

Budgetunderskottet är förvisso inte ett resultat av några borgerliga regeringar fram till 1982, utan fastmer ett resultat av decenniernas socialdemokratisk politik, när vi helt enkelt levde över våra tillgångar.

Den skrytvals över socialdemokratisk politik som här har presenterats stämmer inte med verkligheten. Jag vill bara påminna om att den högkonjunktur vi har befunnit oss i, som också Hans Petersson i Hallstahammar talade om, nu är på väg att ebba ut och att vi snart nog kommer att gå in i en lågkonjunktur.

Trots högkonjunkturen har vi lika stor reell arbetslöshet som vi hade under lågkonjunkturerna på 1970-talet. Då kan man fråga sig vad som kommer att ske under den kommande lågkonjunkturen, när vi inte har förmått att spara och komma till rätta med balansproblemen under högkonjunkturen. Det framgår, även om man får läsa noga i finansplanen, att bytesbalansen börjar

bli sämre. Vi har svårare att konkurrera på utlandsmarknaden på grund av vårt höga kostnadsläge. Devalveringseffekten, som inte minst en del företag i mitt eget län har ridit ganska högt på – jag tänker på skogsindustrin – är nu så gott som uppäten.

Värmlands län har i dag i runda tal 16 000 arbetslösa, ca 8 000 öppet och lika många i beredskapsarbete eller andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är ett ganska dystert läge, även om vår värderade landshövding nyligen proklamerat att länet inte längre är ett krislän. Jag ser ingen större skillnad på arbetsmarknadsläget i stort mot vad det har varit sedan 1970-talet, dess värre.

Men läget är ingalunda hopplöst, och det är ju det viktiga att ta vara på. Det finns en ökad framtidstro hos företag och enskilda i länet. Det har kommit in en ny anda. Man har inte längre övertro på bruken, utan man tror att det kan skapas andra jobb, att det finns andra utvecklingsmöjligheter.

De som deltagit i debatten här är alla besjälade av att det skall bli en förbättrad arbetsmarknad i Bergslagen, även om vi är ganska oeniga om vägen att nå dit. Mycket är vi överens om när det gäller jobben i framtiden, men när det gäller näringspolitikens utformning har vi naturligtvis skilda utgångslägen. Det är knappast mera statlig styrning vi behöver. Vi behöver en ökad frihet för näringslivet, lägre skatter och avgifter och en generellt positiv, näringsvänlig politik.

Naturligtvis är regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska åtgärder nödvändiga i dessa krisdrabbade län under överskådlig tid framåt. Men jag tror det är viktigt att vi gör klart för oss att vi inte skapar några nya jobb med enbart statliga satsningar. Arbetstillfällena kommer av sig själva – de skapas om det blir lönsamt att äga och driva företag. Om lönsamheten i företagen är vi dess bättre numera ganska överens över partigränserna.

Jag är övertygad om att jobben räcker även i framtiden. Det är väl bara så att vi måste tänka i delvis nya banor. Vi skall inte tro att vi löser alla problem med hjälp av den offentliga sektorn. Se t. ex. på det område som vi i vårt län kanske kommer att ha väldigt stort arbetskraftsbehov i, nämligen vårdområdet, på grund av att det blir allt fler äldre. Visst kan det skapas nya arbetstillfällen här, men det behöver inte alltid ske enbart inom den offentliga sektorn. Vi måste se till nya utvecklingsmöjligheter.

Vi befinner oss nu i en svår omställningsperiod, men om vi tänker i delvis andra banor kommer det att bli jobb i en framtid både i Värmland och i de andra Bergslagslänen. Det är jag tämligen övertygad om, herr talman.

Anf. 60 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Jag blev apostroferad i frågan om vilken politik som är bäst för Sverige. Jag är förvånad över att moderaterna över huvud taget lägger sig i frågan om hur arbetslösheten utvecklas. Jag kommer just från en sittning där vi gått igenom moderaternas motion när det gäller ekonomisk politik. Ett mycket enkelt överslag av vad denna motion skulle betyda när det gäller sysselsättningen visar att i första hand 75 000 jobb kommer att försvinna om moderaternas motion får bifall här i riksdagen. Då är det ändå en mycket

snäll och försiktig beräkning som väl ligger inom marginalerna för vad man kan säga om sannolikhet osv. Vår politik går åt andra hållet med ungefär 45 000 jobb.

Innan moderaterna diskuterar detaljerna och utvecklingen i Bergslagen bör de se över vilken effekt deras egna förslag har.

Anf. 61 BO SÖDERSTEN (s):

Herr talman! När det gäller utvecklingen av budgetunderskott och statskuld är fakta klara. Under de borgerliga åren hade vi en kontinuerlig ökning med ungefär 15 miljarder om året i budgetunderskottet. Under deras senaste år vid makten var det uppe i 86,3 miljarder.

Vi har nu börjat den mödosamma vägen att dra ner budgetunderskottet och har hittills lyckats dra ner det med 23 miljarder, så att det nu är nere i 63 miljarder.

Det utmärkande för särskilt moderaterna är att de över huvud taget inte vill ta något ansvar för vad som hände under de borgerliga åren. Man måste numera ställa frågan: Bohman – fanns han?

Denna totala minnesbrist tar sig uttryck i att moderaternas motion om den ekonomiska politiken talar om tiden före 1976 och om tiden efter 1982, men nämner inte med ett ord de sex åren däremellan. De har plötsligt försvunnit ur den svenska historien.

Men jag får lov att säga att det nya rekordet i brist på konsekvens har slagits av Gullan Lindblad här i dag. För någon timme sedan stod hon i talarstolen och frågade arbetsmarknadsministern om man inte kunde få mer pengar för att bygga en bro över Glafsforden i hennes län. Och vad gör hon nu? Jo, nu beskärmar hon sig i största allmänhet över att staten spenderar för mycket pengar. Gullan Lindblad är ett levande bevis för att moderaterna totalt saknar trovärdighet i svensk politik.

Anf. 62 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Självfallet är man intresserad av näringsliv och arbetsmarknad om man sitter i riksdagen. Man kan inte vara okänslig för vad som händer i ens eget län, Bo Södersten. Om Bo Södersten hade lyssnat hade han hört att jag sade att det självfallet i dessa krisdrabbade län är nödvändigt med vissa arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska åtgärder under lång tid framåt. Men vad vi måste sikta till är att få ett näringsliv som fungerar och därmed en arbetsmarknad som ger fler jobb. De här två sakerna handlar inte om inkonsekvens, Bo Södersten, utan helt enkelt om att vara realistisk.

Vi förtiger inte att budgetunderskottet ökade. Men vi kan också konstatera att budgetunderskottet, som i årets budget sägs ligga på 63,5 miljarder, är ungefär lika stort som det har varit. Den s. k. minskningen av budgetunderskottet förklaras med att man fått viss tidigare inbetalning av sociala avgifter. Det finns andra budgettekniska finesser, men framför allt är det som resultat av stora skattehöjningar som vi temporärt fått ökade inkomster. Det är ju detta som gjort det hela. Obalansen i ekonomin kvarstår dock. Man behöver

inte vara professor i nationalekonomi för att begripa det. Man kan läsa innantill.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1984/85:107 till jordbruksutskottet
1984/85:108 till skatteutskottet
1984/85:109 till justitieutskottet

11 § Inställt plenum fredagen den 1 februari

Anf. 63 ANDRE VICE TALMANNEN:

Då inga frågor eller interpellationer anmälts till besvarande vid kammarens bordläggningsplenum fredagen den 1 februari inställs detta sammanträde.

12 § Anmäldes och bordlades

Redogörelse
1984/85:15 Fullmäktiges i riksbanken förvaltningsberättelse för år 1984

13 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställdes

den 31 januari

1984/85:90 av Jörn Svensson (vpk) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om socialtjänsten:

Den moderna socialtjänsten utgör den kanske viktigaste progressiva landvinning som framgått ur den svenska arbetarrörelsens kamp och strävanden. Att få dess principer genomförda har kostat stort arbete, och dess vidareutveckling torde kunna betecknas som en av de betydelsefullaste inrikespolitiska uppgifterna.

Socialtjänsten utgår från bestämda principer och en klart deklarerad människosyn. Den representerar en brytning med det auktoritära och repressiva tänkande, som tidigare i hög grad präglade samhällsapparatusens hållning till sociala problem.

Socialtjänsten skall vara ett uttryck för solidaritet med människor i svårigheter eller underläge i samhället. Socialtjänstens arbete skall utövas under respekt för människans medborgerliga fri- och rättigheter och i former som möjliggör klientens medverkan och medinflytande. Utgångspunkten är

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

Inställt plenum fredagen den 1 februari

Meddelande om interpellation

*Meddelande om
frågor*

en från demokratins grund naturlig tilltro till människans egen förmåga att uppnå insikt och utvecklas och därmed frigöra sig från förnedrande och förtryckande tillstånd, vilka kan drabba henne under livsprocessen. De brister och dubbeltydigheter som alljämt finns kvar i socialpolitiken bör sporra till arbete för att utveckla socialtjänstens praxis och metoder efter denna demokrati- och frigörelsesyn.

Den ekonomiska krisen i industriländerna har även i Sverige skapat vissa stämningar, vilka är fientliga mot socialtjänstens idéer. De sociala problemen har åter börjat utnyttjas som argument för vidgade tvångsåtgärder mot människor, ytliga repressiva skenlösningar och ett mot sociala avvikelser inskränkt och cyniskt betraktelsesätt. Demagogiska och lättköpta kampanjer utnyttjar för sådana syften människors uppriktiga engagemang och bekymmer inför problemen.

Det är av största vikt att dessa reaktionära tendenser avvisas. Det kan ske dels genom att den samlade arbetarrörelsen förankrar sina socialpolitiska idéer starkare, dels genom en fortsatt utveckling av socialtjänsten och en fördjupning av dess praktik.

Dess värre kan det inte undgå någon att det ansvariga statsrådets hållning i dessa frågor tycks bära på tvetydigheter. På statsrådets initiativ förbereds nu en proposition avseende vidgade möjligheter till tvångsåtgärder mot människor i missbrukssituationer. I offentliga sammanhang har statsrådet fällt yttranden som också skapat osäkerhet om vad som egentligen är regeringens politik.

Det är av största vikt att dessa tvetydigheter klaras ut. Det bör inte få råda något tvivel om var regeringen, riksdagens båda arbetarpartier samt de stora fackliga organisationerna står i dessa frågor. Särskilt mot bakgrund av Landsorganisationens otvetydiga hållning till socialtjänstens principer är det väsentligt att regeringen inte lämnar några tvivel härvidlag.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande frågor till statsrådet Sigurdsen:

1. Avser regeringen att vidga myndighetstvånget inom socialpolitiken, eller är regeringen emot en sådan vidgning?
2. Kommer regeringens väntade proposition i ämnet att bygga på socialberedningens majoritet eller på den moderata reservationen?
3. Efter vilka riktlinjer anser regeringen att socialtjänsten fortsättningsvis bör utvecklas?

14 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 30 januari

1984/85:371 av *Jens Eriksson* (m) till jordbruksministern om angelägenheten av statligt lån för att starta ål- och laxforellodling:

Enligt uppgifter i pressen har Boliden i Helsingborg fått låna 9 milj. kr. av en totalberäknad kostnad på 13,5 milj. kr. för att starta ål- och laxforellodling. Projektet beräknas sysselsätta fem personer. I ett läge där regeringen lägger fram förslag till radikala försämringar av fiskerilånen väcker detta förvåning.

De 9 miljonerna är s. k. villkorliga lån, dvs. företaget är inte återbetalningsskyldigt om projektet går överstyr.

I anledning härav anhåller jag att till jordbruksministern få ställa följande fråga:

Anser jordbruksministern det vara mera angeläget att stödja denna form av verksamhet än att stödja svensk fiskerinäring?

1984/85:372 av *Paul Lestander* (vpk) till statsrådet Roine Carlsson om planerna på att lägga ner Övertorneå revir:

En arbetsgrupp inom domänverket har undersökt förutsättningarna för en revirreglering i Norrbotten. Arbetsgruppen förordar i sin rapport att Övertorneå revir upphör och att Pajala och Överkalix bibehålls som revirförvaltningsorter med utökade arealer.

Samtidigt utökas samrådsskyldigheten med rennäringss- och naturvårdsintressenterna enligt riksdagens beslut om de fjällnära skogarna. Dessutom behövs en kraftfull skogsvårdssatsning inom de nordliga reviren för att avhjälpa gamla försummelse, men också för att få fram nya högproduktiva bestånd på framtida avverkningsområden.

Mot bakgrund av denna vidgade och utökade verksamhet inom de nordliga reviren är det märkligt att man nu vill lägga ner Övertorneå revir.

Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta med anledning av planerna på att låta Övertorneå revir upphöra?

1984/85:373 av *Margareta Persson* (s) till jordbruksministern om gränsvärdet för aflatoxin i mjölk:

Svensk mjölk innehåller vissa mängder av mögelgiftet aflatoxin. Den främsta anledningen till detta är importerat foder som innehåller kokos och bomullsfrö. Livsmedelsverket anser att halten är så låg att hälsoriskerna är obefintliga. Samtidigt anses aflatoxin vara ett av de mest cancerframkallande ämnen som finns. I andra länder, t. ex. Schweiz och USA, har man betydligt strängare regler för aflatoxinhalten i mjölk.

Anledningen till att man använder bl. a. kokos i fodret är att mjölkproduktionen stiger. Experter menar dock att samma effekt kan uppnås med inhemskt foder.

De svenska barnfamiljerna, som är storkonsumenter av mjölk, blir självfallet djupt oroliga över dessa uppgifter om cancerframkallande ämnen i mjölken.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga statsrådet:

Torsdagen den
31 januari 1985

*Meddelande om
frågor*

Avser statsrådet att ta initiativ till att införa ett lågt gränsvärde för aflatoxin i mjölk?

1984/85:374 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till jordbruksministern om stopp för föroreningen av Nordsjön:

Det har ännu inte lyckats att få ett stopp för dumpningarna av miljöfarligt avfall i Nordsjön. Det beror på det motstånd som fortfarande finns hos ett antal länder som utnyttjar denna möjlighet att bli av med sitt avfall på ett enkelt sätt. Utöver dumpningarna tillkommer också förbränning av avfall till havs. Det sker på särskilda fartyg, ofta flaggade under Liberias eller motsvarande länders symbol. Sverige bör ta initiativ till nya försök att stoppa alla slag av sådan trafik. Det kan ske genom förslag inom Oslokonventionens område och i samarbete med övriga nordiska länder.

Jag vill fråga jordbruksministern:

Vill den svenska regeringen medverka till att föroreningarna av Nordsjön stoppas genom att lägga ett förslag inom Oslokonventionens område om stopp för avfallsdumpning och avfallsförbränning till havs?

1984/85:375 av *Börje Stensson* (fp) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om indragningen av viss chefstjänst vid särskolan:

Av pressuppgifter framgår att Stockholms läns landsting beslutat avskaffa en skolchefstjänst för särskolan inom länet. Annan chefsperson avses överta den pedagogiska och administrativa ledningen för nämnda verksamhet.

Med hänvisning till denna beskrivning vill jag fråga statsrådet:

Ger det inträffade anledning till några åtgärder från statsrådets sida?

den 31 januari

1984/85:376 av *Gunnel Jonäng* (c) till industriministern om sysselsättningen i Gävleborgs län:

Gävleborgs län hör till de två eller tre län i landet som har den högsta arbetslösheten.

Fyra av landets fem plywoodfabriker finns i Hälsingland. Kapaciteten inom plywoodindustrin utnyttjas endast till ca 60 %. Eftersom marknaden är begränsad skulle ytterligare etablering inom plywoodindustrin kunna leda till nedläggning av någon av de befintliga företagen och därmed friställande av arbetskraft.

Är industriministern beredd att stärka sysselsättningen i Gävleborgs län och därvid bl. a. värna plywoodindustrin i Hälsingland och de anställda där?

1984/85:377 av *Gullan Lindblad (m)* till utbildningsministern om säkerheten vid handhavande av komplicerad sjukhusapparat:

Nr 71

Torsdagen den
31 januari 1985

Den allvarliga dialysolyckan vid regionsjukhuset i Linköping i november 1983, som nu är föremål för rättslig prövning, ställer sjukvårdspersonlens ansvar för patientens säkerhet i blyxtbelysning.

*Meddelande om
frågor*

Enligt socialutskottets betänkande 1984/85:3 och uttalande av statsrådet Sigurdsen skall en utredning tillsättas i vad gäller medicinteknisk säkerhet i vården.

Personalens kompetens och säkerhet är den främsta förutsättningen för patientens trygghet i vården.

Jag vill därför fråga utbildningsministern:

Vilka åtgärder har företagits eller ämnar utbildningsministern vidta för att öka vårdpersonalens kunnighet och säkerhet vid hanterandet av komplicerad teknisk apparatur?

15 § Kammaren åtskildes kl. 14.33.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert